

PUUMALAN KUNNAN
TALOUSARVIO 2019 JA
TALOUSSUUNNITELMA
2019-2021

Sisällys

TALOUSARVIO JA -SUUNNITELMA	3
YLEINEN TALOUDELLINEN TILANNE	4
KUNTATALOUDEN TILANNE	8
ETELÄ-SAVON TILANNE JA KEHITYSNÄKYMÄT	14
PUUMALAN KUNNAN NYKYTILA JA KEHITYSNÄKYMÄT	19
Kunnan taloudellinen tilanne	25
Talouden oletettu kehitys 2019–2021	27
Talousarvion 2019 ja taloussuunnitelman 2019–2021 perustelut	28
VUODEN 2019 TALOUSARVION TÄYTÄNTÖÖNPANO-OHJE	29
KUNNAN HENKILÖSTÖ	31
KUNTASTRATEGIA VUOSILLE 2018-2025	32
TALOUSARVIOLASKELMAT	35
TALOUSSUUNNITELMA 2019-2021	42
KÄYTTÖTALOUSOSA	46
HALLINTOPALVELUIDEN TOIMIALA	46
Keskusvaalilautakunta	47
Kunnanvaltuusto	47
Tarkastuslautakunta	48
Kunnanhallitus	48
Sosiaali- ja terveyspalvelut	49
Hallinto- ja talouspalvelut	50
Elinvoimapalvelut	51
HYVINVOINTIPALVELUJEN TOIMIALA	52
Hyvinvointilautakunta	52
Opetuspalvelut	53
Varhaiskasvatus	54
Nuoriso- ja liikuntapalvelut	54
Aikuiskoulutuspalvelut	56
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	56
TEKNISTEN PALVELUJEN TOIMIALA	58
Tekninen lautakunta	58
Yhdyskuntapalvelut	59

Pelastuspalvelut	60
Kiinteistöpalvelut	61
Ympäristövalvonta	62
Kaavoitus- ja tonttipalvelut.....	63
Asumispalvelut.....	64
Ruokahuolto- ja puhtaanapitopalvelut	65
INVESTOINNIT	66
POISTOSUUNNITELMA	73

TALOUSARVIO JA -SUUNNITELMA

Kuntalain (410/2015, 110§) mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

YLEINEN TALOUDELLINEN TILANNE

Vuodesta 2018 on tulossa nykyisen suhdannevaiheen paras vuosi, sillä talouskasvun ennakoidaan kiihtyvän vielä hieman viimevuotisesta. Suomen talouden kasvu hidastuu kuitenkin selvästi noin 1,5 prosentin vuosikasvuihin tulevina vuosina. Keskipitkällä aikavälillä vuosina 2021–2022 talouskasvun arvioidaan palaavan potentiaalisen tuotannon kasvuvauhtiin eli noin prosenttiin. Historiaan nähden keskipitkälle aikavälille odotettu kasvu on hidasta, mikä johtuu talouden rakenteellisista tekijöistä.

Työllisyyden kasvu on alkuvuoden 2018 aikana ollut jopa nopeampaa kuin mitä taloudellisen aktiviteetin perusteella voisi olettaa. Työllisiä on tällä hetkellä enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Talouskasvun hidastuminen tulee hidastamaan myös työllisyyden kasvua.

Hyvä talous- ja työllisyyskehitys sekä hallitusohjelman mukaiset sopeutustoimet tasapainottavat julkista taloutta lähivuosina. Julkisen talouden rahoitusasema kääntyy ylijäämäiseksi vuosikymmenen taitteessa ja velka suhteessa bruttokansantuotteeseen laskee. Suhdanneluonteinen julkisen talouden vahvistuminen ei kuitenkaan turvaa kestävästä julkisen talouden rahoitusta pitkällä aikavälillä.

Korkeasuhdanne maailmantaloudessa jatkuu, mutta nopein kasvuvaihe on jo takana. Etenkin Euroopassa on merkkejä talouskasvun hidastumisesta. Työttömyys on kuitenkin vähenemässä ja kuluttajien luottamus on vahvaa. Inflaatio on kiihtynyt kuluvan vuoden aikana, mutta pohjainflaatio on vielä hidasta. Lyhyet markkinakorot ovat vielä negatiivisia, mutta niiden odotetaan nousevan.

Yhdysvaltain talous kasvaa nopeasti ja työttömyys on erittäin vähäistä. Yksityinen kulutus on kannatellut maan talouskasvua. Inflaatio on kiihtymässä työllisyyden ja kulutuksen kasvun ansiosta ja keskuspankin odotetaan jatkavan rahapolitiikan kiristämistä.

Maailmankaupan kasvu hidastuu ennustejaksolla. Erityisesti euroalueella kasvu jää vaatimattomaksi. Maailmankaupan kasvua tukevat kehittyvät maat. Öljyn hinta on noussut kuluvan vuoden aikana myönteisen talouskehityksen tuloksena, mutta viime kuukausina kehitys on ollut vaihtelevampaa. Lähivuosina öljyn hinta nousee tuotantorajoitteiden ja vahvan kysynnän takia. Raaka-aineiden hinnat ovat kehittyneet vaihtelevasti alkuvuoden aikana ja nousevat maltillisesti ennusteperiodilla.

Vuonna 2018 Suomen BKT:n ennustetaan kasvavan 3,0 %. Yritysten tuotanto-odotukset ovat myönteiset, rakennusinvestointien suurkohteiden rakentaminen jatkuu yhä ja palvelualojen myyntiodotukset ovat kohentuneet. Toisaalta kasvun rajoitteistakin on viitteitä, sillä teollisuuden uusien tilausten arvo supistui tammi-kesäkuussa 4,5 % vuodentakaisesta. Lisäksi yritykset kertovat kyselytutkimuksissa pulan ammattitaitoisesta työvoimasta ja myös tuotantokapasiteetista yleistyneen.

Työllisten määrä on noussut korkealle tasolle. Työllisyysasteen trendi ylitti kesäkuussa vuoden 2008 suhdannehuipun lukemat ja on nyt 71,8 %. Vahvana jatkuva talouskasvu nostaa v. 2018

työllisten määrän 2,6 % edellisvuotta korkeammaksi. Työllisyyden kasvu jatkuu nopeana koko ennustejakson ajan ja työllisyysaste nousee 73 prosenttiin v. 2020.

Työttömyys on alkuvuonna laskenut nopeasti koko maassa ja kaikissa ikäryhmissä. Työllisyyden nopean kasvun vetämänä työttömien määrä vähenee tänä vuonna selvästi edellisvuotta enemmän. Ennuste koko vuoden 2018 työttömyysasteeksi on 7,4 %. Suotuisa kehitys jatkuu ja työttömyys vähenee tasaisesti ennustejaksolla. Vuonna 2020 työttömyysasteen ennustetaan olevan 6,6 %.

Vuonna 2018 työllisyyden ja ansiotason nousu kiihdyttää yksityisen kulutuksen kasvua. Tästä syystä myös BKT:n kasvu nopeutuu viime vuodesta. Myös yksityisten investointien kasvu jatkuu ja tukee BKT:n kasvua, kun erityisesti asuinrakentaminen kasvaa ripeästi. Kotimaisen kysynnän talouskasvua tukeva vaikutus kasvaa samalla, kun nettoviennin merkitys talouskasvulle pienenee tuonnin kasvun jatkuessa vahvana.

Kuluttajahinnat nousevat v. 2018 laajasti eri hyödykeryhmissä ja inflaatio kiihtyy 1,1 prosenttiin. Inflaatiota nostavat lähinnä palvelu-, elintarvike- ja energiahintojen nousu. Verojen nousu kiihdyttää inflaatiota yli 0,3 prosenttiyksikköä.

Vuonna 2019 talouskasvu hidastuu 1,7 prosenttiin. Merkittävin yksittäinen talouskasvua hidastava tekijä on rakennusinvestointien supistuminen. Rakennusinvestointien arvioidaan vähenevän lähivuosina, koska asuntotuotanto on noussut poikkeuksellisen korkealle tasolle. Lisäksi monet liikerakennushankkeet ovat valmistumassa. Myönnettyjen rakennuslupien määrä on laskenut tammi-toukokuussa yli 10 % viime vuoteen verrattuna.

Vuonna 2019 kovin investointivaihe on ohitettu. Yksityisten investointien kasvu jatkuu, mutta aiempaa hitaampana. Suomessa on suunnitteilla useita erittäin mittavia investointihankkeita erityisesti metsäteollisuudessa. Jonkin näistä hankkeista oletetaan käynnistyvän ennustejaksolla. Työllisyyden kasvun arvioidaan vauhdittavan investointeja myös teknologiaan ja koulutukseen. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan investointien ennustetaan kasvavan noin viiden prosentin vuosivauhtia.

Vuonna 2019 yksityisen kulutuksen kasvua tukee ansiotason nousun lisäksi työllisyyden koheneminen. Palkkasumma nousee 3,5 % ja pitää yllä kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen nopeaa kasvua. Reaalisesti kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen kasvu kuitenkin hidastuu, kun inflaatio kiihtyy. Tästä syystä myös yksityisen kulutuksen kasvu hidastuu v. 2019.

Maailmankaupan vahva kasvu luo hyvät näkymät Suomen viennille v. 2019. Nettovienti pysyy kasvua tukevana koko ennustejaksolla, vaikka tuotantopanosten tuonti kasvaakin. Metsäteollisuuden investoinnit näkyvät jo viennissä. Metsäteollisuuden suhteellisesti alhainen tuontipanosten osuus kohentaa nettoviennin kasvuvaikutusta. Tuontia kasvattaa tuotantopanosten kysynnän lisäksi myös kotimainen investointi- ja kulutuskysyntä.

Kauppataseen ylijäämä on vetänyt vaihtotaseen ylijäämäiseksi, mutta palvelukaupan tase pysyy edelleen alijäämäisenä. Vaihtotase pysyy lievästi ylijäämäisenä koko ennustejakson, ennen kaikkea viennin suotuisan kehityksen ansiosta. Vaihtotaseen ylijäämää pienentää kuitenkin tuontihintojen vientihintoja voimakkaampi nousu sekä tuotannontekijäkorvausten ja tulonsiirtojen alijäämä.

Vuonna 2020 BKT kasvaa 1,6 %. Yksityisen kulutuksen kasvu hidastuu edelleen, vaikka palkkasumman kasvu jatkuu, kun ansiotason nousu kiihtyy. Inflaation nopeutuessa edelleen reaalityulojen kasvu kuitenkin hidastuu. Vuonna 2020 vienti kasvaa vientikysynnän mukaan, mutta kasvu jää maailmankaupan kasvua hitaammaksi.

Vuonna 2018 ansiotaso nousee 1,8 %. Palkkaliukumien on ennakoitu jäävän keskimääräistä pienemmiksi paikallisen sopimisen ja yrityskohtaisten erien vuoksi. Ansiotason nousu kiihtyy 2,6 prosenttiin v. 2019 sopimuskorotusten ajoitustekijöiden seurauksena. Vuonna 2020 ansiotason nousua 3,0 prosenttiin kiihdyttävät edelleen hyvä talouskasvu ja julkisen sektorin lomarahojen palautuminen.

Hyvä talous- ja työllisyyskehitys sekä hallitusohjelman mukaiset sopeutustoimet tasapainottavat julkista taloutta lähivuosina. Julkisen talouden rahoitusasema kääntyy ylijäämäiseksi vuosikymmenen taitteessa ja pysyy tasapainon tuntumassa vuoteen 2022 saakka.

Hallituksen asettamat julkisen talouden velkaa ja rahoitusasemaa koskevat tavoitteet näyttävät pitkälti toteutuvan. Julkinen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen laskee alle 60 prosentin kuluvana vuonna ja jatkaa laskuaan 2020-luvun alkuvuosiin saakka. Samoin julkisen talouden sektoreille eli valtionhallinnolle, paikallishallinnolle ja sosiaaliturvarahastoille asetetut rahoitusasematavoitteet ovat käytännössä toteutumassa. Valtionhallinto ja paikallishallinto pysyvät kuitenkin hieman alijäämäisinä. Euromääräinen julkinen velka kasvaa siksi edelleen 2020-luvun alkuvuosina.

Julkisen talouden rahoitus ei kohenemisesta huolimatta lepää kestävällä pohjalla.

Väestön ikääntyminen kasvattaa julkisia menoja, vähentää työikäisen väestön määrää ja heikentää talouden kasvumahdollisuuksia. Talouskasvun ennakoidaan asettuvan pitkällä aikavälillä 1–1,5 prosentin haarukkaan, eivätkä talouskasvusta julkiseen talouteen syntyvät tulot riitä nykyrakentein rahoittamaan julkisia palveluja ja etuuksia.

Riskit talousnäkymälle painottuvat aiempaa vahvemmin alasuuntaan. Keskeinen riski on kauppasodan kärjistyminen. Keskeisten talouksien väliset kaupan esteet vaikuttavat ensisilmäystä laajemmin. Yksittäisen valtion asettamat tullit voivat haitata myös maan omaa teollisuutta. Kauppasodan yltyminen hidastaisi maailmankaupan ja siten myös maailmantalouden kasvua. Myös Kiinan velkaantuneisuus alenevan talouskasvun oloissa kärjistyessään vaikuttaisi maailmantalouden kasvunäkymiä heikentävästi.

Nousevien talouksien odotettua parempi kehitys on positiivinen riski. Erityisesti Intian talouden syvempi integroituminen kansainväliseen vaihdantaan vaikuttaisi myönteisesti maailmantalouteen.

Kotitalouksien velkaantuminen suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin jatkuu edelleen. Tätä tukevat matala korkotaso, työmarkkinoiden myönteinen kehitys sekä asuinrakentamisen vahva kasvu.

Keskeiset ennusteluvut	2017 mrd. euroa	2015	2016	2017	2018**	2019**	2020**
		määrän muutos, prosenttia					
Bruttokansantuote markkinahintaan	224	0,1	2,5	2,8	3,0	1,7	1,6
Tavaroiden ja palvelujen tuonti	85	3,2	5,6	3,5	3,5	3,0	2,5
Kokonaistarjonta	309	1,0	3,3	3,0	3,2	2,0	1,8
Tavaroiden ja palvelujen vienti	86	0,9	3,9	7,5	4,9	3,9	3,2
Kulutus	173	1,3	1,9	0,8	1,6	1,3	1,1
yksityinen	122	1,7	2,0	1,3	2,1	1,6	1,4
julkinen	51	0,2	1,8	-0,5	0,6	0,5	0,6
Investoinnit	50	0,7	8,5	4,0	4,1	1,5	1,9
yksityiset	40	2,2	8,7	4,6	4,6	2,8	2,4
julkiset	9	-5,2	7,9	1,8	1,9	-4,4	-0,1
Kokonaiskysyntä	310	1,2	3,3	3,1	3,1	2,0	1,8
kotimainen kysyntä	224	1,3	3,1	1,6	2,4	1,2	1,2

Muut keskeiset ennusteluvut	2015	2016	2017	2018**	2019**	2020**
Bruttokansantuote, mrd. euroa	210	216	224	234	242	251
Palvelut, määrän muutos, %	0,4	1,7	1,9	2,6	1,8	1,5
Koko teollisuus, määrän muutos, %	-1,7	2,3	7,1	6,1	2,6	2,3
Työn tuottavuus, muutos, %	0,2	2,0	2,3	1,2	1,1	1,0
Työlliset, muutos, %	-0,4	0,5	1,0	2,6	0,9	0,6
Työllisyysaste, %	68,1	68,7	69,6	71,7	72,4	73,0
Työttömyysaste, %	9,4	8,8	8,6	7,4	6,9	6,6
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	-0,2	0,4	0,7	1,1	1,4	1,6
Ansiotasoindeksi, muutos, %	1,4	0,9	0,3	1,8	2,6	3,0
Vaihtotase, mrd. euroa	-1,5	-0,7	1,6	1,2	1,6	1,6
Vaihtotase, suhteessa BKT:een, %	-0,7	-0,3	0,7	0,5	0,7	0,6
Lyhyet korot (euribor 3 kk), %	0,0	-0,3	-0,3	-0,3	0,0	0,2
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10 v), %	0,7	0,4	0,6	0,8	1,2	1,7
Julkisyhteisöjen menot, suhteessa BKT:een, %	57,1	55,9	54,0	52,6	51,9	51,4
Veroaste, suhteessa BKT:een, %	43,9	44,0	43,3	42,2	42,1	42,0
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä, suhteessa BKT:een, %	-2,8	-1,7	-0,7	-0,7	-0,1	0,2
Valtion rahoitusjäämä, suhteessa BKT:een, %	-3,0	-2,7	-1,8	-1,5	-0,7	-0,7
Julkisyhteisöjen bruttovelka, suhteessa BKT:een, %	63,5	63,0	61,3	59,9	59,1	57,9
Valtionvelka, suhteessa BKT:een, %	47,6	47,4	47,3	46,0	45,3	44,3

KUNTATALOUDEN TILANNE

Tilastokeskuksen kesäkuun alussa julkaisemien ennakkollisten tilinpäätöstietojen mukaan kuntatalous (peruskunnat ja kuntayhtymät) vahvistui selvästi vuonna 2017. Manner-Suomen kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu toimintakate oli vuonna 2017 noin -27,4 mrd. euroa, ja se vahvistui 1,1 prosenttia verrattuna edellisvuoden -27,7 mrd. euroon. Kuntatalouden yhteenlaskettu vuosikate oli 3,9 mrd. euroa vuonna 2017, ja se vahvistui noin 540 milj. euroa edellisvuodesta. Vuosikate riitti kattamaan poistot ja arvonalentumiset sekä nettoinvestoinnit. Kuntatalouden vuosikatteen vahvistuminen perustui ennen kaikkea peruskuntien vuosikatteen vahvistumiseen, sillä kuntayhtymien vuosikate heikkeni vuonna 2017 noin 30 milj. euroa.

Koko kuntatalouden tilikauden tulos oli noin 1,3 mrd. euroa positiivinen, kun vuonna 2016 se oli 1,1 mrd. euroa. Tilikauden tulos parani siis selvästi. Kuntatalouden nettoinvestoinnit olivat vuonna 2017 hieman yli 3,4 mrd. euroa, josta peruskuntien osuus oli noin 2,4 mrd. euroa ja kuntayhtymien osuus noin 1 mrd. euroa. Vuoteen 2016 verrattuna investoinnit kasvoivat noin 180 milj. euroa eli 5,6 prosenttia. Investointien kasvua selittää ennen kaikkea kuntayhtymien, erityisesti sairaanhoitopiirien, investointien kasvu, sillä kuntayhtymien investoinnit kasvoivat edellisvuoteen verrattuna yli 235 milj. eurolla, kun taas peruskuntien investointien määrä sen sijaan laski noin 55 milj. eurolla.

Kuntatalouden lainakanta (poistettu sisäiset lainat) kasvoi vuoden 2016 noin 18,1 mrd. eurosta noin 18,4 mrd. euroon. Kasvua oli noin 325 milj. euroa eli 1,8 prosenttia. Lainakannan kasvu perustui pääosin kuntayhtymien kasvaneeseen lainanottoon.

Manner-Suomen kuntien talous vahvistui vuonna 2017: kuntien rahoituksen riittävyys parani selvästi, lainakannan kasvu oli lähes olematonta ja toimintamenot pienenivät.

Kuntien yhteenlaskettu toimintakate vahvistui 1,2 prosenttia, mutta verorahoitus (verotulot ja valtionosuudet) kasvoi vain 0,5 prosenttia. Toimintakatteen vahvistumista selittivät muun muassa kuntien omat toimenpiteet, kilpailukyky sopimukseen sisältyvä lomarahojen 30 prosentin leikkaus ja työnantajamaksujen alentaminen, ammatilliseen koulutukseen liittyvät säästöt sekä perustoimeentulon maksatuksen siirto kunnilta Kelaan. Kuntien yhteenlasketut verotulot olivat vuonna 2017 noin 22,4 mrd. euroa ja kuntien käyttötalouden valtionosuudet noin 8,5 mrd. euroa. Verotulot kasvoivat edellisvuodesta noin 440 milj. euroa eli 2,0 prosenttia, mutta valtionosuuksissa oli laskua noin 290 milj. euroa eli 3,3 prosenttia. Kuntien osuus yhteisöveron tuotosta kasvoi 22,6 prosenttia ja kiinteistövero 4,8 prosenttia, mutta tuloveron kertymä nousi vain 0,1 prosenttia edellisvuodesta. Valtionosuuksien laskua viime vuonna selittävät muun muassa perustoimeentulotuen laskennan ja maksatuksen siirto kunnilta Kelalle sekä kilpailukyky sopimuksen perusteella tehdyt valtionosuuden vähennykset.

Kuntien vuosikate oli noin 3,27 mrd. euroa. Se riitti kattamaan poistot ja oli lähes miljardi euroa nettoinvestointeja korkeammalla tasolla. Edellisvuoteen verrattuna kuntien vuosikate parani noin 570 milj. euroa. Nykyisen kirjanpitokäytännön aikana, vuodesta 1997 lähtien, kuntien vuosikate ei ole koskaan ollut yhtä vahva. Vuosikate vahvistui selvästi kaikissa kuntakokoryhmissä. Eniten

vuosikate parani yli 100 000 asukkaan ryhmässä (620 eurosta/ asukas 774 euroon/asukas). Vuosikate oli myös korkein yli 100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä.

Maakunnittain tarkasteltuna vuosikate parani eniten Uudellamaalla, Päijät-Hämeessä, Pohjois-Karjalassa ja Keski-Pohjanmaalla. Uudenmaan kuntien yhteenlaskettu vuosikate muodosti noin 46 prosenttia koko Manner-Suomen kuntien vuosikatteesta.

Kuntien investointimenojen kehitys oli kokonaisuutena varovaista, sillä peruskuntien yhteenlasketut nettoinvestoinnit olivat vuonna 2017 noin 2,38 mrd. euroa, kun ne olivat vuotta aikaisemmin noin 2,43 mrd. euroa. Kuntien nettoinvestoinnit laskivat lähes 55 milj. eurolla verrattuna edellisvuoteen.

Kuntien lainakannan kasvu käytännössä pysähtyi. Lainakanta nousi vain 0,2 prosenttia noin 16,12 mrd. euroon eli 2 941 euroon/asukas. Lainakanta kasvoi vain noin 37 milj. eurolla, kun edellisvuonna lainakannan kasvu oli vielä noin puoli miljardia euroa. Lainakanta ylitti maan keskiarvon 131 kunnassa (119 kunnassa vuonna 2016). Lainakantaansa vähensi viime vuonna 145 kuntaa (147 kuntaa vuonna 2016). Yhdeksän suurimman kaupungin lainakanta oli aikaisempien vuosien tasolla eli noin 40 prosenttia Manner-Suomen kuntien lainoista. Kuntien rahavarat vahvistuivat selvästi edellisvuoteen verrattuna. Näin ollen kuntien nettovelka (lainakanta - rahavarat) laski vuonna 2017.

Erot kuntien välillä säilyivät suurina, ja osassa kuntia taloudelliset haasteet jatkuivat edelleen. Tilikauden tulos oli vuonna 2017 negatiivinen 51 kunnalla. Vuosikate oli negatiivinen neljässä kunnassa (vuonna 2016 vuosikate oli negatiivinen 14 kunnassa). Negatiivisen vuosikatteen kunnista kaikki neljä olivat alle 6 000 asukkaan kuntia. Yhteensä 53 kunnassa vuosikate ei riittänyt kattamaan poistoja, kun vastaava luku oli 100 kuntaa vuonna 2016 ja 116 kuntaa vuonna 2015. Vuosikate-poistot -mittarilla kunnista noin 82 prosenttia oli vuonna 2017 taloudeltaan tasapainossa.

Vuonna 2015 voimaan tulleen kuntalain mukaan kuntien tulee kattaa vuoden 2015 taseen kertynyt alijäämä neljässä vuodessa. Mikäli alijäämä oli kuitenkin yli 500 euroa/asukas, tulee se kattaa kuudessa vuodessa. Vuoden 2017 ennakkollisten tilinpäätöstietojen perusteella yhteensä 23 kunnalla olisi taseessa kertynyttä alijäämää ja näistä 18 kunnalla oli sitä myös vuonna 2015. Näistä kunnista valtaosa on alle 10 000 asukkaan kuntia. Kertynyttä alijäämää on yli 500 euroa/asukas yhteensä viidellä kunnalla, kun vuotta aikaisemmin tällaisia kuntia oli kahdeksan.

Vero- ja maksuperustemuutosten vaikutus kuntatalouteen

Ansiotuloveroperusteisiin tehdään vuonna 2019 hallitusohjelman mukaisesti indeksitarkistus ansiotasoindeksiin muutosta vastaavasti. Muutoksen arvioidaan pienentävän kunnallisveron tuottoa 155 milj. eurolla vuonna 2019. Työtulovähennyistä korotetaan ja sen arvioidaan pienentävän kunnallisveron tuottoa 19 milj. eurolla vuonna 2019. Perusvähennyksen korotuksen arvioidaan pienentävän kunnallisveron tuottoa 54 milj. eurolla vuonna 2019. Valtion- ja kunnallisverotuksen eläkevähennyksen korottaminen pienentää kuntien verotuottoa yhteensä arviolta 7 milj. eurolla vuonna 2019. Työasuntovähennyksen enimmäismäärää korotetaan nykyisestä 250 eurosta 450 euroon. Toimenpiteen arvioidaan pienentävän verotuottoja noin 3

milj. euroa vuodesta 2019 alkaen, josta kuntien osuus on 2 milj. euroa. Asuntolainan korkojen vähennyskelpoisen osuuden pienentämistä jatketaan hallitusohjelman mukaisesti siten, että vuonna 2019 asuntolainan koroista on vähennyskelpoista 25 prosenttia. Muutoksen arvioidaan lisäävän kunnallisveron tuottoa 13 milj. eurolla. Hallitusohjelman mukaisesti kuntien verotulomenetykset kompensoidaan täysimääräisesti.

Elinkeinoverolain korkovähennysrajoitusta koskevaa sääntelyä muutetaan vuodesta 2019 alkaen syksyllä 2018 annettavan hallituksen esityksen mukaisesti. Tämän arvioidaan lisäävän yhteisöveron tuottoa vuonna 2019 noin 10 milj. eurolla, josta kuntien osuus on 3 milj. euroa. Toimenpiteellä ei kuitenkaan ole vaikutusta kuntien verotuottoon, sillä kuntien osuutta yhteisöveron jako-osuudesta alennetaan verotuoton lisäystä vastaavasti.

Valtionavut

Kuntien valtionavut ovat 10,5 mrd. euroa vuonna 2019, mikä on 3 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2018.

Kuntien peruspalveluiden valtionosuuteen ehdotetaan noin 8 491 milj. euroa, joka on 86 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2018 varsinaisessa talousarviossa. Eniten valtionosuutta vähentää valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus koskien vuotta 2016. Kustannustenjaon tarkistus vähentää valtionosuutta 213,4 milj. euroa. Valtionosuutta vähentävät lisäksi muun muassa hallitusohjelman liitteen 6 mukaiset esitykset kuntien tehtävien vähentämisestä: erikoissairaanhoidon alueellinen keskittäminen, vanhuspalveluiden laatusuositus, omais- ja perhehoidon kehittämisestä seuraava säästö kuntien menoissa sekä varhaiskasvatuksen henkilöstömitoituksen muutos. Nämä kuntien tehtäviä vähentävät toimenpiteet vähentävät valtionosuutta noin 32,8 milj. euroa verrattuna vuoden 2018 talousarvioon. Lisäksi kilpailukyky sopimukseen liittyvä valtionosuudenvähennys kasvaa 29,5 milj. eurolla vuoden 2018 talousarviosta. Valtionosuutta vähentää myös 30 milj. euron siirto kuntien digitalisaation kannustinjärjestelmään. Hallitusohjelman mukaisesti kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen ei tehdä indeksikorotusta vuodelle 2019.

Julkisen talouden suunnitelman 2019—2022 mukaista 10 milj. euron siirtoa kriisikuntien harkinnanvaraiseen yhdistymisavustukseen ei esitetä, koska vuodelle 2019 ei ole tulossa yhtään kuntaliitosta. Valtionosuudesta on tarkoitus käyttää 10 milj. euroa kuntien valtionosuuden harkinnanvaraiseen korottamiseen.

Julkisen talouden suunnitelman 2019—2022 mukaan kustannustenjaon tarkistuksesta johtuva kilpailukyky sopimuksen lomarahaleikkauksen ylimääräinen leikkaus koskien vuotta 2016 kompensoidaan kunnille vuonna 2020. Samassa yhteydessä kompensoidaan myös vuosien 2017—2019 ylimääräinen lomarahaleikkaus. Yhteensä kompensaatio on siten 237 milj. euroa.

Valtionosuutta lisäävät suhteessa vuoden 2018 talousarvioon muun muassa kuntien verotulomenetysten kompensaatio 224 milj. eurolla, asukasluvun ja laskentatekijöiden muutos 25,2 milj. eurolla sekä 15 milj. euron lisäys lastensuojeluun ja lapsiperheiden kotiapuun ja 1 milj. euron lisäys vanhusten kotihoitoon ja veteraanien kotiin vietäviin palveluihin.

Valtionosuusprosentti vuodelle 2019 on 25,37 prosenttia. Muutoksessa on otettu lisäyksenä huomioon 0,03 prosenttiyksikköä liittyen uusien ja laajenevien tehtävien toteuttamiseen siten, että valtionosuus on 100 prosenttia.

Rintamaveteraanien kotona asumista tukeviin palveluihin ehdotetaan 40 milj. euron lisämääräraha vuonna 2019. Pitkäaikaistyöttömien määräraikaista eläketukea jatketaan. Vuoden 2018 ensimmäisessä lisätalousarviossa myönnettiin valinnanvapauspilotteihin 100 milj. euron valtuus. Mikäli vuoden 2018 valtuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä sitoumuksia vuonna 2019.

Varhaiskasvatuksen tasa-arvon ja osallistumisasteen edistämiseen kohdennetaan 10 milj. euroa vuonna 2019. Avustuksen tavoitteena on pienentää ryhmäkokoja ja palkata lisähenkilöstöä haasteellisilla alueilla toimiviin päiväkoteihin. Kokeilua viisivuotiaiden maksuttomasta varhaiskasvatuksesta jatketaan, ja siihen kohdistetaan 5 milj. euroa vuonna 2019.

Liikkuva koulu ja Liikkuva opiskelu -toimintaan ehdotetaan 2,8 milj. euroa vuonna 2019. Ammatillisen koulutuksen uudistuksen toimeenpanoa jatketaan. Sitä tuetaan edelleen 15 milj. eurolla vuonna 2019. Ammattikorkeakoulujen TKI-toiminnan vahvistamiseen ehdotetaan 5 milj. euroa vuonna 2019. Hallitusohjelman mukaisesti opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksiin ei tehdä indeksikorotusta vuodelle 2019.

Yksi suurimmista reformeista on julkisen sektorin kustannusten hillintä, jonka säästöpotentiaalin arvioidaan olevan koko julkisen sektorin talouteen n. 330 miljoonaa euroa. Kaikkiaan hallitusohjelmassa pyritään siihen, että kuntien kustannuksia vähennetään 1 mrd euroa vuoteen 2019 mennessä karsimalla kuntien lakisääteisiä tehtäviä. Muita reformeja ovat mm. tulevaisuuden kunta -hanke, kuntien harkinnanvarainen yhdistymisavustus (kriisikunnille) sekä kuntien ja maakuntien taloustietojen tuottamista ja raportointia koskeva uudistus. Kiinteistövero puolestaan aiotaan uudistaa siten, että verotusarvot vastaisivat paremmin alueen hintatasoa ja rakentamiskustannuksia. Nykyisin rakennusten ja maapohjien verotusarvot ovat jääneet yleisesti jälkeen kustannus- ja hintakehityksestä. Uudistuksen tavoitteena on luoda selkeä, ymmärrettävä ja yksinkertainen arvostamisjärjestelmä rakennuksille ja maapohjalle. Uudistuksen tavoitteena ei ole nostaa tai laskea kiinteistövero, mutta verorasitus jakautuisi osin uudella tavalla eri kiinteistöjen kesken. Kiinteistöveron uudistaminen etenee kahdessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa uudistetaan kiinteistöveron arvostamisperiaatteet, ja tätä koskeva esitysluonnos lähti lausuntokierrokselle 17.8.2018. Toisessa vaiheessa syksyllä 2019 on tarkoitus päivittää kuntien kiinteistöveroprosentit. Uusia arvostamisperusteita sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2020 toimitettavassa kiinteistöverotuksessa.

Opetus- ja kulttuuriministeriän hallinnonalan reformeja ovat mm. lukiokoulutuksen uudistaminen ja A1-kielen varhentaminen perusopetuksessa.

Lisäksi on menossa reformit mm. kasvupalvelupilotista, kotouttamisesta, eriarvoisuuden vähentämisestä sekä lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan rahoituksen siirto valtiolta maakunnille niiden aloittaessa toiminnan. Alueellista erikoissairaanhoidon tehostetaan ja aktiivimallin toteuttamista jatketaan.

Kuntatalouden kehitysarvio

Kuntatalouden toimintamenot kasvavat vuosina 2018–2022 ripeämmin kuin muutamina viime vuosina. Tämä johtuu muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen kasvusta ja menojen kasvua hillitsevien kuntatalouden sopeutustoimien hiipumisesta. Lisäksi henkilöstömenot kääntyvät jälleen maltilliseen kasvuun muun muassa ansiotason nousun seurauksena neljän peräkkäisen vuoden supistumisen jälkeen. Nettoinvestoinnit pysyvät lähivuosina korkealla tasolla. Nykyisen rakennuskannan kunnossapito edellyttää edelleen mittavia korjausinvestointeja, ja lisäksi sairaalarakentaminen on vilkasta. Kuntatalouden lainanottomatarvetta heijastava toiminnan ja investointien rahavirta pysyy kehitysarviossa negatiivisena vuoteen 2020 saakka. Maakunta- ja sote-uudistus pienentää kuntatalouden menopaineita vuodesta 2021 alkaen ja kuntatalouden velkaantuminen taittuu.

Kuntatalouden yhteenlaskettu tilikauden tulos ja rahoitusasema ovat muodostumassa kuluvana vuonna huomattavasti kevään 2018 kuntatalousohjelmassa esitettyä heikommaksi. Suotuisasta suhdannetilanteesta huolimatta kuntien verotulojen kehitys jää likimain viime vuoden tasolle eli lähes 600 milj. pienemmiksi kuin keväällä arvioitiin. Kuntien verokertymää vuonna 2018 pienentävät vuodelta 2017 verovelvollisille tämän vuoden joulukuussa maksettavat poikkeuksellisen suuret ennakonpalautukset sekä vuonna 2017 sovellettujen veronsaajaryhmien jako-osuuksien oikaisu.

Suomen suhdannenousun ennakoidaan jatkuvan vielä tänä vuonna. Suomen talouden kasvu hidastuu kuitenkin noin 1,5 prosentin vuosikasvuun tulevina vuosina. Keskipitkällä aikavälillä, vuosina 2021–2022, talouskasvun arvioidaan palaavan potentiaalisen tuotannon kasvun tasolle eli noin prosenttiin. Historiaan nähden keskipitkälle aikavälille odotettu kasvu on hidasta, mikä johtuu muun muassa työpanoksen supistumisesta, kun työikäisen väestön määrä laskee, ja muista talouden rakenteellisista tekijöistä.

Hyvä talous- ja työllisyyskehitys sekä hallitusohjelman mukaiset sopeutustoimet tasapainottavat julkista taloutta lähivuosina. Julkisen talouden rahoitusasema kääntyy ylijäämäiseksi vuosikymmenen taitteessa ja velka suhteessa bruttokansantuotteeseen laskee.

Suhdanneluonteinen julkisen talouden vahvistuminen ei kuitenkaan turvaa kestävä julkisen talouden rahoitusta pitkällä aikavälillä. Julkista taloutta rasittavat rakenteelliset tekijät luovat paineita julkiseen talouteen myös 2020-luvulla. Ensi vuosikymmenellä suurin menojen kasvupaine kohdistuu hoito- ja hoivamenoihin väestön ikääntyessä.

Kuntatalouden tilikauden tuloksen arvioidaan hieman paranevan vuonna 2019 kuluvasta vuodesta. Toimintamenoja kasvattavat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen kasvun lisäksi kunta-alan palkankorotukset ja kilpailukyky sopimuksen lomarahaleikkauksen päättymisen. Painelaskelmassa väestön ikääntymisestä johtuva kunnallisten palvelujen kysynnän kasvu näkyy ostomenojen kasvuna. Kunta-alan sopimuskorotukset nostavat kuntatalouden palkkasummaa vuonna 2019 keskimäärin 2,4 prosenttia. Toisaalta vuoteen 2019 kohdistuu myös tuloksellisuuteen perustuvan kertaerän kustannusvaikutuksen poistuminen, jonka arvioidaan pienentävän palkkamenoja noin 0,7 prosenttia vuonna 2019. Vuoden 2019 palkkamenojen kasvua kiihdyttää sopimuskorotusten lisäksi myös kilpailukyky sopimuksen mukaisen lomarahaleikkauksen päättymisen. Lomarahojen palautuu yhteensä reilut 300 milj. euroa kuntatalouden kuluiksi. Vuoden 2019 lomarahojen

leikkaus koskee lomanmääräytymisvuotta 1.4.2018–31.3.2019. Suoriteperusteisuuden vuoksi noin 75 prosenttia lomarahaleikkauksen päättymisen kustannuksista kohdistuu vuoteen 2019 ja loput vuoteen 2020. Myös investointimenot pysyvät korkealla tasolla vilkkaan sairaalarakentamisen vuoksi.

Hallitusohjelma sisältää useita toimenpiteitä, joiden tavoitteena on vähentää kuntien menoja. Toimenpiteiden säästövaikutuksia ei ole juuri muutettu kevään kehitysurassa käytetyistä arvioista. Kehitysarviossa on oletettu, että alueellisen erikoissairaanhoidon tehostaminen mahdollistaa yhteensä 100 milj. euron säästöt vuosien 2018-2019 aikana. Lisäksi kehitysarviossa oletetaan edelleen kilpailukyky sopimuksen vuosityöajan pidentymisen osalta, että työajan pidennys tuo säästöjä. Kuntatalouden kehitysurassa vuosityöajan pidennyksen on arvioitu pienentävän toimintamenoja 75 milj. eurolla vuonna 2018 ja 45 milj. eurolla vuonna 2019.

Kehitysarvioon sisältyvien hallituksen kuntataloutta vahvistavien toimien sekä kilpailukyky sopimuksen lopullinen vaikutus riippuu muun muassa siitä, miten kunnat ja kuntayhtymät käyttävät mahdollisuutta säästöihin. On olemassa riski, että toimenpiteiden säästövaikutus jää kehitysarviossa oletettua pienemmäksi. Toisaalta maakunta- ja sote-uudistukseen liittyvät valtionosuusjärjestelmään ehdotetut muutokset kannustavat kuntia menokuriin ennen uudistusta. Ehdotettu sote-siirron muutosrajoitin toimii siten, että kunnan kasvattaessa sote-kustannuksia muita kuntia enemmän, kunnan uudistuksen jälkeinen valtionosuus vähenee. Vastaavasti mikäli kunta pystyy pienentämään sote-kustannuksiaan suhteessa muiden kuntien kustannuksiin, sen uudistuksen jälkeinen valtionosuus kasvaa. Järjestelmämuutoksen tasauksen tavoitteena on rajata uudistuksesta kunnan rahoitusasemaan kohdistuvaa muutosta nykytilaan verrattuna. Tämä kannustaa kuntaa hyvään taloudenpitoon ja siten hillitsemään sote- ja muiden kustannusten nousua.

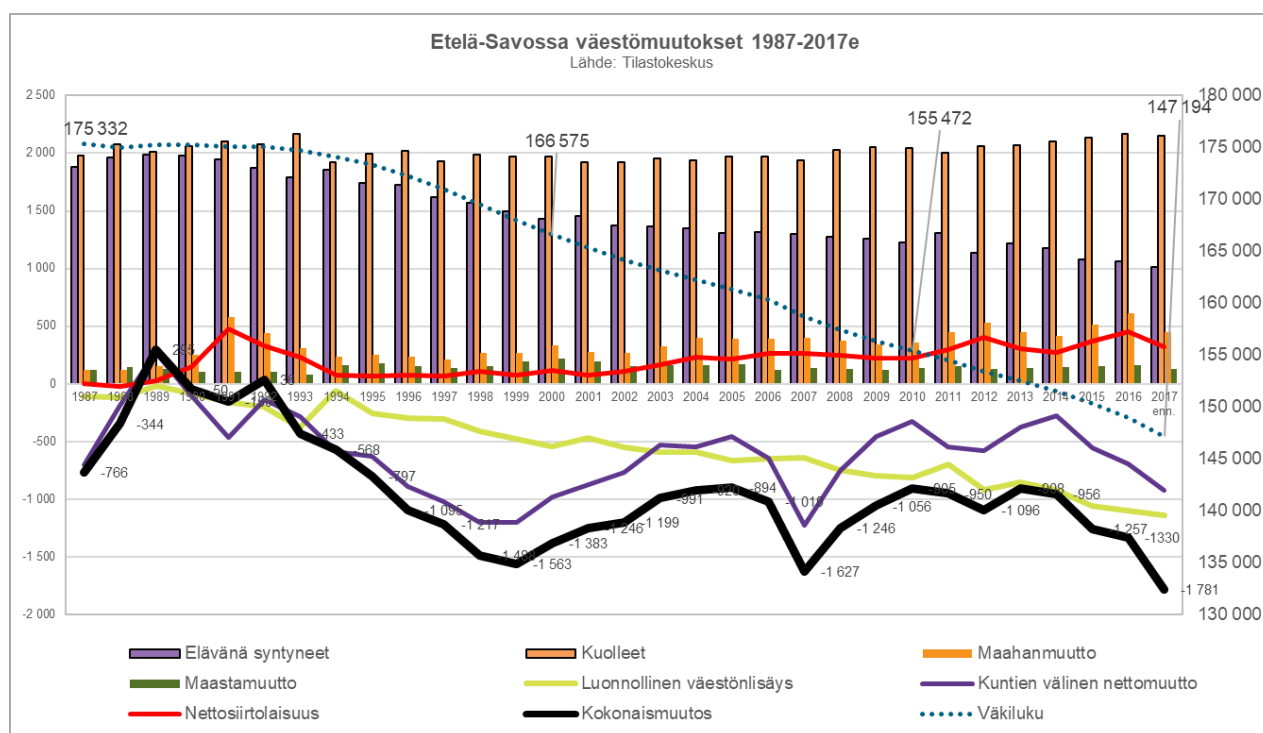
Kuntatalouden tulot kasvavat vuonna 2019 menoja nopeammin, kun verotulojen kasvu piristyy. Tämän seurauksena myös vuosikate vahvistuu hieman kuluva vuodesta. Kuntien saamien verotulojen kasvua kiihdyttävät muun muassa poikkeuksellisen matalat verotulokertymät vuonna 2018 ja kertaluonteinen verotulojen lisäys, joka johtuu siirtymisestä verovelvolliskohtaiseen verotuksen valmistumiseen. Tämän seurauksena jäännösverojen maksu aikaistuu, mikä kasvattaa vuoden 2019 verotuloja. Valtionosuudet laskevat kuluva vuodesta, mikä johtuu muun muassa valtion ja kuntien välisestä kustannustenjaon tarkistuksesta. Valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus vuoden 2016 toteutuneiden kustannusten pohjalta vähentää kuntien peruspalvelujen valtionosuutta reilut 200 milj. euroa. Lisäksi hallitusohjelman mukaisesti kuntien valtionosuuksiin ei tehdä indeksikorotusta vuonna 2019.

Lähde: Kuntatalousohjelma vuodelle 2019

ETELÄ-SAVON TILANNE JA KEHITYSNÄKYMÄT

Etelä-Savo tunnetaan runsaista, hyvin kasvavista metsistä, puhtaista vesistöistä ja vahvasta mökkikannasta, maaseutumaisuudesta ja sijainnista lähellä pääkaupunkiseutua ja Venäjän rajaa. Maakuntastrategian kärkiä ovat vesi, metsä ja ruoka ja näiden kärkivalintojen pohjalle rakennetaan myös maakunnan tulevaa kasvua.

Vuosi 2018 on ollut maakunnalle synkkä, kun tarkastellaan väkiluvun kehitystä. Syyskuun loppuun mennessä väki on vähentynyt kuluvan vuoden aikana yli 2 000 henkilöllä, mikä tarkoittaa 1,4 %:n vähenemää. Puumalan tilannetta on avattu seuraavassa luvussa.

Etelä-Savon kehitys nojaa metsävaroihin ja niiden tehokkaaseen hyödyntämiseen, joka on luonut maakuntaan vahvaa metalli- ja metsäteollisuutta. Metsätalouteen kohdistuvat suuret investoinnit ovat vaikuttaneet positiivisesti myös Etelä-Savoon mm. puun kysynnän kasvuna ja teknologiateollisuusyritysten myönteisenä kehityksenä.

Uusia kasvunäkymiä nähdään avautuvan puun kysynnän kasvusta mm. biotuotteiden valmistukseen. Potentiaalia Etelä-Savossa nähdään olevan myös bioenergiaosaamisessa, metsäbiomassan prosessointiosaamisessa ja ympäristöteknologiassa liittyen puhtaan veden teknologioihin ja konsepteihin.

Monimuotoisuus, kaunis ja puhdas luonto, laajat vesistöt, runsaat luonnonvarat ja maakunnan maine puhtaana ja turvallisena alueena ovat luoneet edellytyksiä myös matkailulle ja vapaa-ajanasumiselle. Laadukkaiden elintarvikkeiden tuotantoon ja jalostukseen on panostettu ja sekä

luomu että lähiruoan kysyntä on kasvussa. Uuden haasteen Etelä-Savolle tuo lisääntynyt puun kysyntä ja siitä johtuva tehostuvan metsätalouden, matkailun sekä luonnon- ja vesiensuojelun näkökulmien yhteensovittaminen.

Etelä-Savo on säästynyt suurilta rakenteellisilta muutoksilta eikä laajoja irtisanomisia ole ollut. Työttömyys on kuitenkin pysytellyt suhteellisen korkealla, joskin kasvu on nyt taittunut ja työttömien määrä on kääntynyt laskuun. Etelä-Savossa oli työttömänä syyskuun 2018 lopussa 5 953 henkilöä eli 1 188 vähemmän kuin vuotta aiemmin. Työttömiä on nyt saman verran kuin kymmenen vuotta sitten. Positiivista kehitystä on tapahtunut etenkin yli vuoden työttömänä olleissa, joiden määrä on laskenut 26 %:lla. Myös alle 25-vuotiaiden työttömyys aleni 17 %. Suhteellisesti työttömyys aleni eniten Sulkavalla (27 %). Lukumääräisesti suurin muutos oli Mikkelissä, jossa työttömien määrä aleni 506:lla sekä Savonlinnassa, jossa työttömien määrä laski 253:lla. Työttömien osuus työvoimasta oli syyskuun lopussa pienin Kangasniemellä ja Joroisissa (8,1 %). Yli 10 % työvoimasta oli työttömänä vain Savonlinnassa (11,3 %), Hirvensalmella (11 %) ja Heinävedellä (10,4 %). Puumalassa työttömyysaste oli 8,5 %. Työttömien osuus työvoimasta laski koko Etelä-Savossa viime vuoden syyskuusta 1,7 prosenttiyksikköä.

TYÖTTÖMÄT TYÖNHAKIJAT JA AVOIMET TYÖPAIKAT KUNNITTAIN 2018 SYYSKUUN LOPUSSA
ELY-KESKUS: ETELÄ-SAVO

Kunta	Työvoima	Osuus-% työvoimasta	Työttömät työnhakijat Yhteensä	Miehet	Naiset	Alle 20- vuotiaat	Alle 25- vuotiaat	Yli 50- vuotiaat	Pitkäaik. työttömät	Vamm. ja pitkäaik. sairaat	Avoimet työ- paikat
Enonkoski	586	9,6	56	33	23	..	6	27	16	5	..
Heinävesi	1 326	10,4	138	89	49	..	11	74	34	31	10
Hirvensalmi	913	11,0	100	53	47	..	6	63	33	26	..
Joroinen	2 163	8,1	175	105	70	..	18	88	40	41	18
Juva	2 695	7,7	207	139	68	..	26	115	64	33	27
Kangasniemi	2 213	8,1	179	91	88	..	9	99	38	36	11
Mikkeli	25 133	8,4	2 116	1 238	878	80	308	865	637	436	478
Mäntyharju	2 451	8,9	218	113	105	6	26	113	71	52	22
Pertunmaa	717	9,1	65	37	28	..	..	35	22	25	6
Pieksämäki	7 723	8,2	634	359	275	23	74	286	130	149	91
Puumala	872	8,5	74	39	35	..	6	43	29	12	..
Rantasalmi	1 555	9,6	150	93	57	0	9	80	39	23	32
Savonlinna	15 401	11,3	1 743	1 037	706	60	228	825	508	249	185
Sulkava	1 060	9,2	98	59	39	..	8	57	30	14	8
Yhteensä	64 808	9,2	5 953	3 485	2 468	188	738	2 770	1 691	1 132	895

Koulutuskenttää koskeva murrosvaihe herättää huolta maakunnassa. Erityisesti toisen asteen ammatilliseen koulutukseen kohdistuvat leikkaukset syövät pahimmassa tapauksessa paikallisen kehittämisen eväitä ja johtavat koulutustarjonnan ja sen saavutettavuuden heikkenemiseen. Savonlinnan opettajankoulutuslaitoksen siirto syksyllä 2018 Joensuuhun tulee olemaan merkittävä aluetaloudellinen menetys Savonlinnan seudulle ja koko Etelä- Savolle. Tilalle on esitetty mm. biotuotetekniikan keskuksen perustamista. Uudenlainen puurakentamisen insinöörikoulutus käynnistyy syksyllä Savonlinnassa.

Alueen suurimmat haasteet liittyvät kansainvälistymiseen, työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaantoon, osaavan työvoiman saatavuuteen, ikärakenteen muutokseen varautumiseen ja

väestön vähenemiseen. Talouden kasvun kiihtyminen imee eteläsavolaisia kasvualueille, mikä vähentää toisaalta työttömyyttä, mutta pidemmällä aikavälillä vaikeuttaa osaavan työvoiman saatavuutta yrityksissä. Alueen yrityksiltä kaivattaisiin laajempia panostuksia tutkimus- ja kehitystoimintaan ja sitä kautta uusiin innovaatioihin ja työllistämiseen. Myös investoijien puute, supistuvat paikallismarkkinat ja yritystoiminnan jatkajien vähäisyys ovat haasteita.

Vesistöistä johtuva alueen rikkonainen ja hajanainen rakenne luo omat haasteensa saavutettavuudelle ja kilpailukyvyille. Myönteistä on, että Etelä-Savoon kohdistuu parhaillaan valtion noin 200 miljoonan euron liikenneinvestoinnit. Näistä syväväylän siirto Savonlinnassa on tekeillä ja VT5:n rakentaminen välille Mikkeli-Juva käynnistynyt kuluvan vuoden alussa. Sulkavan Vekaransalmen lossin tilalle on nousemassa korkea maantiesilta vuoden 2019 loppuun mennessä. Soratiestön ja vähäliikenteisen päällystetyn tiestön kunto on rapautumassa korjausvelkarahoista huolimatta pitkällä aikavälillä, mikä heikentää puu- ja maitokuljetusten sekä matkailuliikenteen toimintaedellytyksiä. Erillinen haaste harvaan asutuilla seuduilla on joukkoliikenteen palvelutason huomattava lasku. Nopeiden tietoliikenneyhteyksien ylläpito- ja kehittäminen on elinkeinoelämän kilpailukyvyn edellytys.

Kirkonkylien taajamayleiskaavojen ajantasaisuus on kohtuullisen hyvä ja runsaan rantayleiskaavoituksen myötä yleiskaavojen alueellinen kattavuus on maan paras. Rantayleis- ja asemakaavoissa on noin 20 000 rakentamatonta rantarakennuspaikkaa.

Elinkeinoelämän tilanne

Vahvassa noususuhdanteessa eteläsavolaisten yritysten liikevaihdon kasvu, 2,8 %, jäi vuonna 2017 alle valtakunnallisen kasvun, joka oli tuolloin 6,2 %. Loppuvuotta kohden kasvuprosentit lähenivät toisiaan ja vuoden 2018 ensimmäisen neljänneksen aikana kasvua oli Etelä-Savossa 3,5 %, kun liikevaihto koko maassa kasvoi 5,3 %. Henkilöstömäärän kehitys oli heikkoa vuonna 2017. Etelä-Savossa henkilöstömäärä supistui 0,8 %:lla edellisestä vuodesta. Koko maan tasolla kasvua oli 1,6 %. Vuoden 2018 ensimmäisellä neljänneksellä Etelä-Savossa päästiin taas 2,1 %:n henkilöstömäärän kasvuun, kun vastaava luku valtakunnallisesti oli 3,6 %:n.

Yritykset hakivat ELY-keskuksesta kehittämisrahoitusta yli 7 milj. euroa vuoden ensimmäisen puoliskon aikana. Rahoituksen kysyntä lähes kaksinkertaistui tuolloin edelliseen vuoteen verrattuna.

Finnveran alkuvuonna 2018 myöntämä rahoitusmäärä jäi selvästi alkuvuotta 2017 alemmalle tasolle. Lasku johtuu pääosin siitä, että alkuvuoteen 2017 osui muutamia suuria, yksittäisten vientikauppojen rahoituksia. Alkuvuonna 2018 myönnetystä rahoituksesta reilut 40 % kohdistui investointeihin, ja loput käyttöpääomaan, viennin rahoitukseen ja toimitusvakuuksiin. Omistusvaihdoksia ja -järjestelyjä on tehty kohtuullisen paljon ja aktiviteetin odotetaan jatkuvan samalla tasolla.

Maatalous Etelä-Savossa on nautakarjavaltaista, sillä maatalouden myyntitulosta 54 % saadaan maidosta ja 16 % naudanlihasta. Eteläsavolaisista maitotiloista noin 70 % on ilmoittanut jatkavansa maidontuotantoa vuonna 2022, mutta vuonna 2025 maidontuotantoa jatkaisi enää 41 %

maitotiloista, kun koko maassa puolet maitotiloista suunnittelee jatkavansa myös pitemmällä tähtäimellä.

Metsätalouden ja myös muun yritystoiminnan kannattavuus koetaan eteläsavolaisilla tiloilla hyvänä ja kannattavuuden arvioidaan lähivuosina edelleen paranevan. Vuonna 2017 alueen maatilat saivat puolet tuloistaan maatalouden myyntituloista ja tuista sekä neljänneksen metsätaloudesta ja neljänneksen muusta yritystoiminnasta. Metsätalous ja muu yritystoiminta ovat mahdollistaneet peltoalan ja tuotantoeläinten määrien osalta maan pienimmän tilakoon Etelä-Savossa, mikä näyttäisi olevan tilanne myös vuonna 2025. Myös ilman maatilataustaa olevissa maaseudun mikro- ja pienyrityksissä investoinnit ovat piristyneet ja rahoitettujen hankkeiden koko kasvanut. Maaseudun hankerahoitusta on suunnattu yritysryhmä-hankkeisiin, joiden myötä varsinkin matkailupuolella yritysten yhteistyö on lisääntynyt ja markkinointi ja palvelut monipuolistuneet.

Koko maan tilannetta tarkasteltaessa teknologiateollisuusyritysten liikevaihto kasvoi tämän vuoden tammi-huhtikuussa kuusi prosenttia viime vuoteen verrattuna. Tämänhetkisestä kasvutrendistä huolimatta talouden näkymät ovat muuttuneet aiempaa sumuisemmiksi. Epävarmuutta tuo erityisesti Yhdysvaltojen muuttunut kauppapolitiikka. Tilanteen eskaloituminen avoimeksi kauppasodaksi vaikuttaisi kielteisesti myös Etelä-Savon tilanteeseen. Kansainvälisten haasteiden lisäksi markkinatilanteessa alkavat näkyä myös rakentamisen ja Suomessa toimivien yritysten investointien kääntyminen laskuun. Etelä-Savon liikevaihto on ollut alkuvuoden trendiltään alavireisempää kuin muualla maassa tai muualla Itä-Suomessa.

Rakentamisen suhdannenäkymä Etelä-Savossa on myönteinen. Rakennusala seuraa talouden kasvu-uraa maltillisesti. Rakentaminen Etelä-Savossa on monipuolista. Asuntorakentaminen ei ole muun maan lailla merkittävässä asemassa, mikä tulee tasaamaan rakentamisen suhdannevaihtelua Etelä-Savossa seuraavan vuoden aikana. Muualla maassa asuntorakentaminen normalisoituu seuraavan vuoden aikana, mutta Etelä-Savossa asuntorakentaminen saattaa jopa lisääntyä hiljaisempien vuosien aiheuttaman patoutuneen kysynnän takia.

Verkkokaupan kasvu, väestön ikääntyminen ja hidas ostovoiman kehitys rajoittavat kaupan kasvua ja kaupan alan kehitysnäkymiä Etelä-Savossa. Kaupan alan yritysten liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehitys jäi Etelä-Savossa maan keskimääräistä heikommaksi vuonna 2017. Kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä liikevaihto taas kasvoi 3,5 % ja henkilöstömääräkin oli kääntynyt hiukan plussan puolella. Kaupan tulevia näkymiä ei kuitenkaan pidetä kovin myönteisinä, sillä kaupan liitto arvioi kaupan kasvun hidastuvan ensi vuonna.

Palvelualoilla matkailulla ja vapaa-ajan asutuksella on vesistörikkaassa Etelä-Savossa tärkeä merkitys. Kuuma ja pitkä kesä on suosinut mökkeilyä ja rantaelämää, ja monet yrittäjät ovat kuvanneet kulunutta kesää 2018 ”kaikkien aikojen parhaaksi”. Myönteinen yllätys on ollut mm. kiinalaisten matkailijoiden sekä saksankielisestä Euroopasta tulevien matkailijoiden kasvu. Matkailun ympärillä tehdään aktiivista yhteistyötä niin muiden Järvi-Suomen maakuntien kuin myös Visit Finlandin kanssa. Useita matkailualan investointeja on työn alla parhaillaan, mutta niiden toteutumisen aikataulusta ei ole varmuutta. Saimaan matkailun kehitystä seurataan nyt herkällä korvalla monien investoreiden pöydissä.

Saimaan kansainvälinen tunnettuus ja vetovoima ovat vahvistuneet. Tunnettuutta ja vetovoimaa tulee vielä osaltaan lisäämään Saimaa Geopark, jolle on haettu Unescon statusta. Matkailun kehittämisen kannalta seuraava kehitysaskel on tämän vetovoiman muuttaminen kysynnäksi ja euroiksi. Tästä viitteitä antaa se, että useita incoming-toimistoja on ottamassa Saimaan tuotantoonsa tänä syksynä. Matkailualalla ja yrityksissä on Saimaan alueella hyvä yhteisen tekemisen vire ja vahva usko kansainvälisten ja myös kotimaisten matkailijoiden kiinnostukseen puhdasta järviluontoa ja sen antimia kohtaan.

Etelä-Savon matkailu elää jonkinlaista murrosvaihetta tai rakennemuutosta. Osa pitkän linjan matkailuyrityksistä ja yrittäjistä ponnistelee löytääkseen uudenlaisen toimintamallin muuttuvassa toimintaympäristössä. Toiminnan uudistaminen, markkinointi ja korjausinvestoinnit ovat heille tyypillisiä haasteita. Osa heistä päätyy lopettamaan toimintansa, mutta vastaavasti uusia yrityksiä syntyy tilalle.

Etelä-Savossa matkailun alalla on paljon pieniä yrityksiä. Yksin yrittämisen ja pienten yritysten haasteet ovat matkailussa – kuten muillakin toimialoilla – merkittävä kasvun este. On kuitenkin nähtävissä, että aktiiviset yritykset panostavat mm. yhteismarkkinointiin hyötyen siitä merkittävästi. Nähtävissä on myös, että moni pienyritys on palkannut lisää henkilökuntaa. Se kertoo – alan haasteellisuudesta huolimatta – tulevaisuuden uskosta sekä liikevaihdon ja kannattavuuden kasvusta.

Lähteet:

TEM: Alueelliset työllisyysnäköymät, syksy 2018

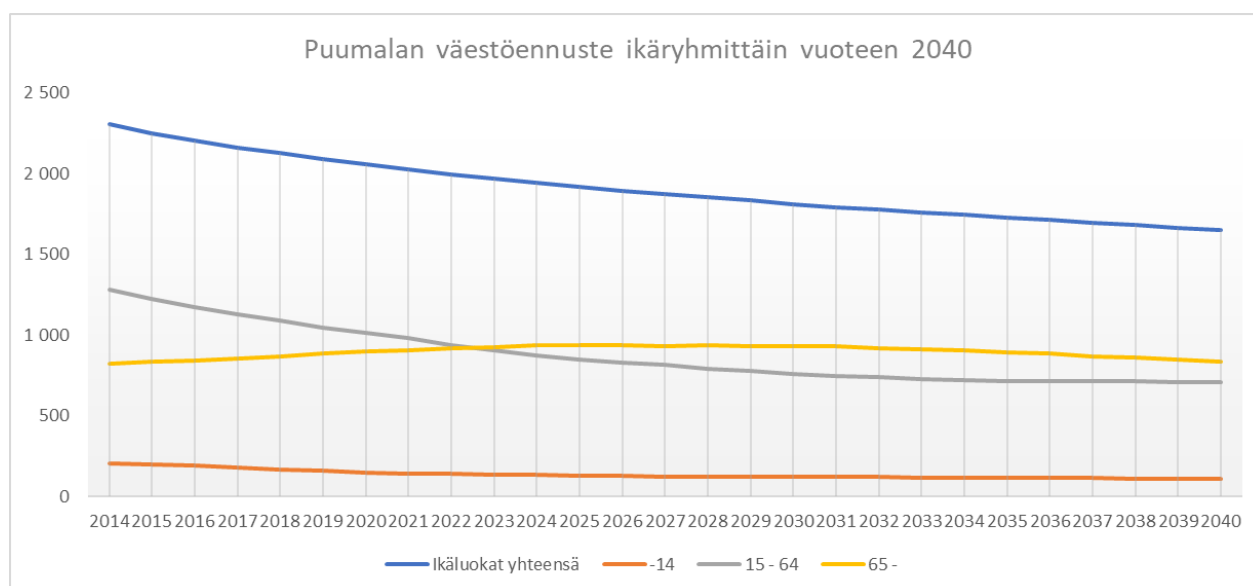
Etelä-Savon ELY-keskuksen työllisyyskatsaus

PUUMALAN KUNNAN NYKYTILA JA KEHITYSNÄKYMÄT

Puumalan kunnassa asui syyskuun 2018 lopussa 2 190 henkilöä. Väkiluku on jatkanut laskuaan, mutta muutos ei ole niin raju kuin vuosina 2008-2010, jolloin kokonaismuutos oli 70-100 henkilöä miinuksella. Vuonna 2017 väki väheni 24 henkilöllä ja 2016 yhteensä 26 henkilöllä. Kunnan väkimäärän vähenemistä helpottaa muuttovoitto, jota oli syyskuuhun mennessä 9 henkilön verran. Väestön määrä on vähentynyt Puumalassa kokonaisuudessaan 0,8 % eli 18 henkilöllä. Etelä-Savon kunnista vain Enonkoskella ja Mikkelissä väestö väheni hitaammin kuin Puumalassa.

Puumalassa kuolee vuosittain 40-50 ihmistä ja syntyy 6-10 ihmistä. Luonnollisen väestömuutoksen aiheuttamaa väenvähenemää korjaa muuttovoitto. Muuttovoitto on syynä myös siihen, ettei vuoden 2015 väestöennuste ole toteutunut niin pessimistisesti kuin oli arvioitu. Puumalaan muuttavista suurin osa, noin joka kolmas on eläkeläinen, 29 % työllisiä, joka viides työtön ja alle 14-vuotiaita heistä on 9 %. Vastaavasti Puumalasta poismuuttajista 37 % on työllisiä ja joka viides on työtön tai eläkeläinen. Opiskelijoita poismuuttajista on 14 %. Kun Puumalan muuttoliikettä tarkastellaan koulutusasteen mukaan, on tulomuuttajat hyvin tasaisesti kaikista koulutusasteista, mutta Puumalasta pois muuttavissa korostuu toisen asteen tutkinnon suorittaneet (49 %). Puumalan muuttoliikkeelle on myös tyypillistä, että tulomuuttajien keskimääräiset tulot ovat noin 5 000 euroa korkeammat kuin muissa kunnissa. (Etelä-Savon väestömuutostarkastus, Poimintoja muuttajien taustatiedot -tietokannan tiedoista. Etelä-Savon maakuntaliitto 2018.)

Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan Puumalan väestön määrä jatkaa laskuaan ja olisi kymmenen vuoden kuluttua 1 852. Ennusteisiin on kuitenkin syytä suhtautua varauksella, sillä esimerkiksi vuosina 2014-2017 väestö on vähentynyt ennustetta hitaammin.

Taulukko 1. Väestöennuste ikäluokittain vuosina 2014-2040. (Tilastokeskus)

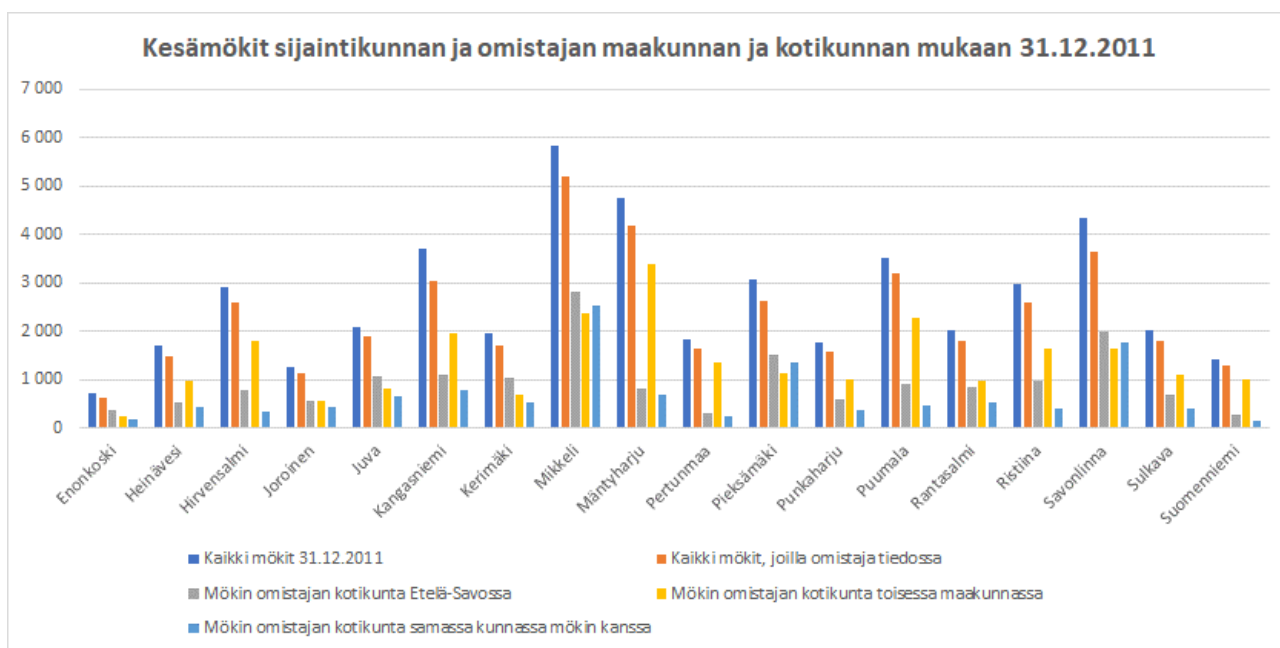
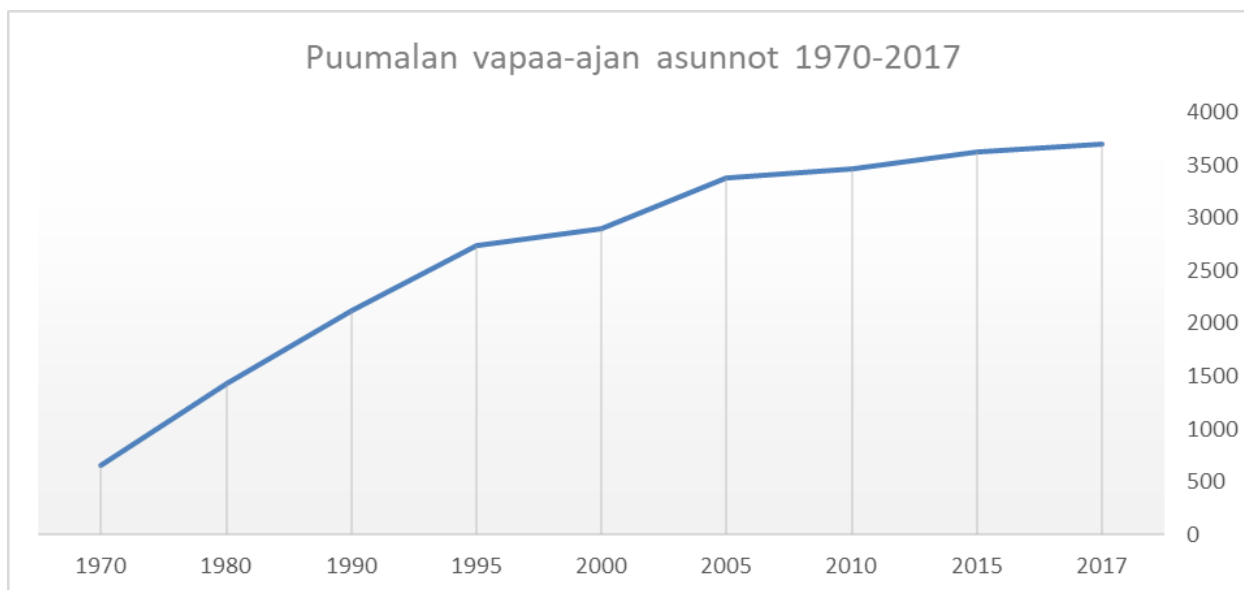
Vuosi	Ikäluokat yhteensä	- 14	15 – 24	25 - 44	45 - 64	65 - 74	75 -
2014	2306	204	181	302	796	458	365
2015	2253	197	165	292	765	484	350
2016	2206	189	150	289	735	477	366
2017	2164	179	142	291	696	499	357
2018	2127	167	136	289	665	519	351
2019	2090	157	135	280	631	528	359
2020	2058	146	136	277	599	529	371
2025	1917	130	106	264	478	473	466
2030	1812	121	89	248	422	405	527
2035	1727	115	85	235	396	344	552
2040	1654	111	81	225	401	295	541

Osaamisen taso on kehittynyt viimeisen kymmenen vuoden aikana. 63 %:lla yli 15-vuotiaista puumalalaisista on tutkinto ja osuus on noussut tasaisesti vuosi vuodelta. Paras tilanne oli Mikkeliissä, Joroisissa ja Savonlinnassa. Ilman peruskoulun jälkeistä tutkintoa olevia 25-29-vuotiaita oli vuonna 2016 Puumalassa yhteensä 7.

Puumalan ikävakioitu sairastavuusindeksi (2013-2015) on 118,6 ja se on kohentunut 2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen tasosta. Etelä-Savon kunnista alhaisin sairastavuus on Enonkoskella 97,5 ja korkein Sulkavalla 129,7. Ikävakioituun sairastavuusindeksiin ei vaikuta väestön ikärakenne ja se on siksi vertailukelpoinen laajemmin maan muiden kuntien sairastavuuteen (koko maan arvo 100). Puumalalaisten hyvinvoinnin tilaa on yksityiskohtaisemmin tarkasteltu hyvinvointikertomuksen vuosiraportissa.

Puumalassa oli vuoden 2017 tilaston mukaan koko maakunnan korkein vanhushuoltosuhte 76,3 %, kun se maakunnassa keskimäärin oli n. 50 % ja koko maassa 34 %. Mikkeliissä huoltosuhte oli alhaisin, 41,3 %. Vanhushuoltosuhte kuvaa vähintään 65-vuotiaiden lukumäärän suhdetta työikäiseen eli 15–64-vuotiaaseen väestöön. Mitä suurempi 65 vuotta täyttäneiden lukumäärä suhteessa nuorempiin on, sitä korkeampi vanhushuoltosuhteen arvo on.

Puumalan väestön määrä vaihtelee voimakkaasti kesä- ja talvikuukausien välillä, mikä johtuu suuresta vapaa-ajan asuntojen määrästä. Vuonna 2017 Puumalassa oli 3 706 mökkiä, mikä on lähes kuusinkertainen määrä 50 vuoden takaiseen aikaan nähden. 65 %:lla (2 281 omistajaa) Puumalassa mökin omistavista on kotikunta jossain toisessa maakunnassa. Näiden henkilöiden voi ajatella olla potentiaalinen kohderyhmä siihen, että heitä houkuteltaisiin muuttamaan Puumalaan ja mahdollisesti muuttamaan loma-asunto vakituisesti asunnoksi. Puumalalaisista yhteensä 450:llä on mökki Puumalassa.

Rakennuslupamäärien merkittävä alentuminen on koko maakunnan tasolla huolestuttava piirre. Vuonna 2017 myönnettiin 17 % edellisvuotta vähemmän loma-asuntojen rakennuslupia ja kolmannes vähemmän uusien asuinrakennusten rakennuslupia. Kuntien välillä on merkittäviä vaihteluja. (ks. tarkemmin www.esavo.fi/tilastot ja kuntien elinvoimamittaristo.)

Puumalan yrityskanta oli vuoden 2017 alussa 221 yritystä. Yrityskanta on Puumalassa monipuolinen ja laajempi kuin muissa kunnissa, mutta myös niiden koko on pienempi. Eniten ja lähes joka viides yritys toimii rakentamisen toimialalla. Maa-, metsä- ja kalatalouden parissa on n. 17 % yrityksissä, joista valtaosa sijoittuu kuitenkin metsäsektorille. Joka kymmenes puumalalainen yritys toimii matkailun tai ravitsemustoiminnan parissa. Yrityskannassa ja toimialojen välisissä suhteissa ei ole tapahtunut juurikaan määrällistä muutosta viimeisen viiden vuoden aikana.

Maa-, metsä- ja kalatalous sekä sosiaali- ja terveyspalvelut ovat pysyneet edelleen suurimpana työllistäjänä Puumalassa. Pientä lisäystä on ollut kaupan alan ja kuljetusalan työpaikoissa. Suurimmat vähenemät olivat puolestaan vuodesta 2015 vuoteen 2016 kiinteistöalalla, taide- ja viihdepalveluissa sekä majoitus- ja ravitsemistoiminnassa. On kuitenkin huomattava, että lukumääräisesti muutos ei ole niin merkittävä kuin se suhteellisesti katsottuna näyttää.

Taulukko 2. Puumalan työpaikat toimialoittain vuosina 2011-2016. (Tilastokeskus)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Toimialan työpaikat v. 2016 Puumalan kaikista työpaikoista
Maatalous, metsätalous ja kalatalous	156	146	143	137	139	137	23 %
Terveys- ja sosiaalipalvelut	121	133	95	114	102	98	16 %
Tukku- ja vähittäiskauppa: moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus	73	67	61	68	59	64	11 %
Rakentaminen	67	46	66	67	50	50	8 %
Kuljetus ja varastointi	57	59	54	48	45	48	8 %
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	40	36	37	45	47	37	6 %
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	35	39	39	36	35	32	5 %
Koulutus	77	63	40	30	32	32	5 %
Teollisuus	49	44	46	25	27	25	4 %
Julkinen hallinto ja maanpuolustus: pakollinen sosiaalivakuutus	25	23	21	23	23	21	3 %
Muu palvelutoiminta	32	34	27	24	19	17	3 %
Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	20	12	14	15	14	14	2 %
Toimiala tuntematon	17	13	12	19	11	13	2 %
Taiteet, viihde ja virkistys	3	4	5	6	7	5	1 %
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	6	5	4	4	4	4	1 %
Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito	2	2	2	2	2	2	0 %
Informaatio ja viestintä	3	3	3	2	2	2	0 %
Kiinteistöalan toiminta	1	1	2	3	5	2	0 %
Kotitalouksien toiminta työnantajina: kotitalouksien eriyttämätön toiminta tavaroiden ja palvelujen tuottamiseksi omaan käyttöön	0	0	2	2	3	2	0 %
Kaivostoiminta ja louhinta	0	1	0	0	0	0	0 %
Toimialat yhteensä	784	731	673	670	626	605	

Taulukko 3. Työlliset toimialoittain Puumalassa vuosina 2011-2016. (Tilastokeskus)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Työlliset toimialoittain v. 2016, %
Maatalous, metsätalous ja kalatalous	164	157	151	137	145	146	19 %
Terveys- ja sosiaalipalvelut	143	151	138	144	130	125	17 %
Tukku- ja vähittäiskauppa: moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus	80	76	75	77	70	74	10 %
Kuljetus ja varastointi	74	68	67	69	63	60	8 %
Rakentaminen	62	56	56	57	54	59	8 %
Teollisuus	61	64	66	58	47	49	7 %
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	38	39	44	48	45	41	5 %
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	41	41	42	42	39	38	5 %
Julkinen hallinto ja maanpuolustus: pakollinen sosiaalivakuutus	32	29	38	39	41	38	5 %
Koulutus	58	54	42	38	38	36	5 %
Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	19	22	23	22	23	21	3 %
Muu palvelutoiminta	28	36	27	22	21	16	2 %
Toimiala tuntematon	17	13	12	19	11	13	2 %
Taiteet, viihde ja virkistys	6	8	7	8	10	11	1 %
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	10	9	7	6	6	7	1 %
Kiinteistöalan toiminta	6	8	6	5	6	7	1 %
Kotitalouksien toiminta työnantajina: kotitalouksien eriyttämätön toiminta tavaroiden ja palvelujen tuottamiseksi omaan käyttöön	0	0	2	2	3	4	1 %
Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito	3	3	3	4	3	3	0 %
Informaatio ja viestintä	4	5	5	5	6	3	0 %
Kaivostoiminta ja louhinta	1	1	0	0	0	0	0 %
Toimialat yhteensä	847	840	811	802	761	751	

Toimintaympäristö muuttuu

Kuntien kannalta merkittävin lähivuosien haaste on sosiaali- ja terveydenhuollon uudistaminen ja sen yhteydessä tapahtuva maakuntahallinnon perustaminen. Maan hallituksen ohjelmassa on määritelty, että jatkossa sosiaali- ja terveystalouden järjestäminen tulee erillisten, kuntaa suurempien itsehallintoalueiden tehtäväksi. Samalla myös niiden rahoitusvastuu siirtyy pois kunnilta. Käytännössä muutos tulee merkitsemään sitä, että kuntien valtionosuus- ja verotusjärjestelmään tulee merkittäviä muutoksia. Hallituksen linjausten mukaan muutos ei merkittävästi vaikuttaisi yksittäisten kuntien rahoitustasapainoon.

Puumala liittyi vuoden 2017 alussa Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymään (Es-sote). Kuntayhtymä jatkaa nyky muodossaan vuoden 2020 loppuun saakka, minkä jälkeen uudet maakunnat aloittavat toimintansa.

Osana maakunta- ja sote-uudistukseen valmistautumista mietitään maakunnassa myös ruoka- ja puhtaanapalveluiden yhtiöittämistä.

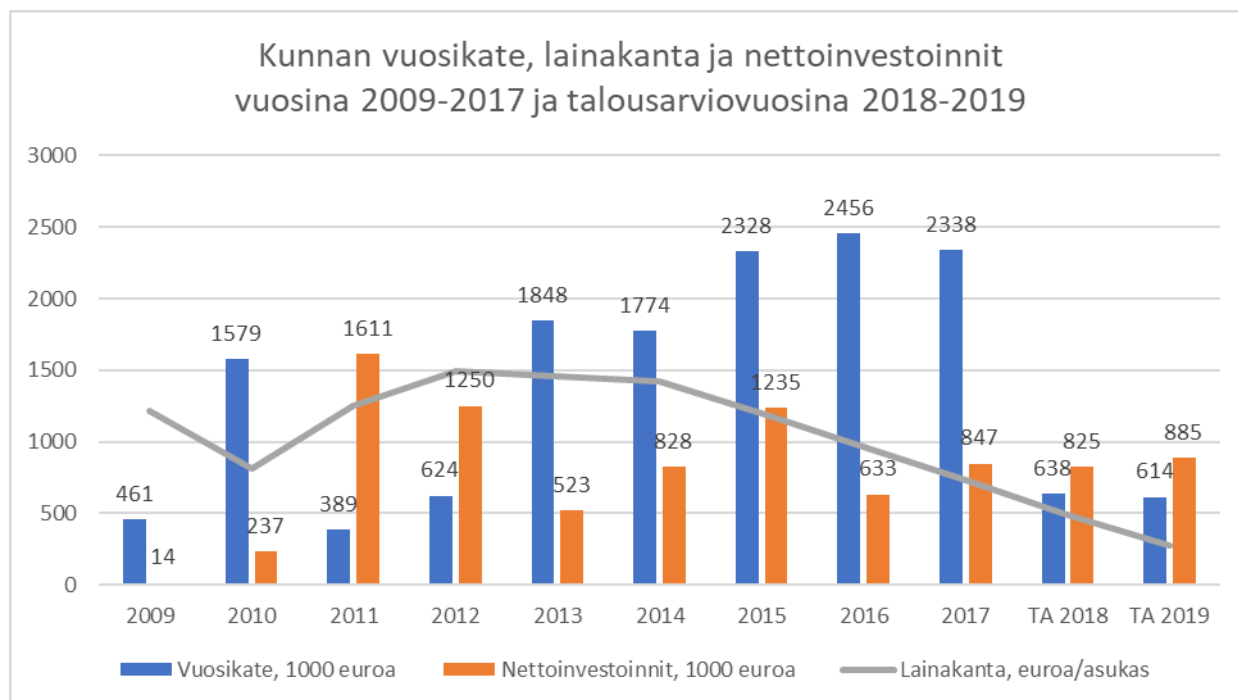
Puumalan kuntastrategiassa on sovitettu kunnan uutta roolia maakunta- ja sote-uudistusten jälkeiseen tilanteeseen. Uuden kunnan roolissa painottuvat aiempaa vahvemmin yritystoiminnan kehittäminen, työllisyyden edistäminen, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä osallisuuden vahvistaminen. Vaikka kuntalaisten sosiaali- ja terveystalvet ovat seuraavat vuodet Essote kuntayhtymän tuotantovastuulla, ei se tarkoita sitä, että kuntalaisten hyvinvointi olisi siirretty pois kunnan vastuukentältä. Päinvastoin, Puumalassa kehitämme toimivia sote-palveluja – ja maakunta-kunta -yhdyspintaa – tiiviissä yhteistyössä Essoten kanssa.

Kunnan taloudellinen tilanne

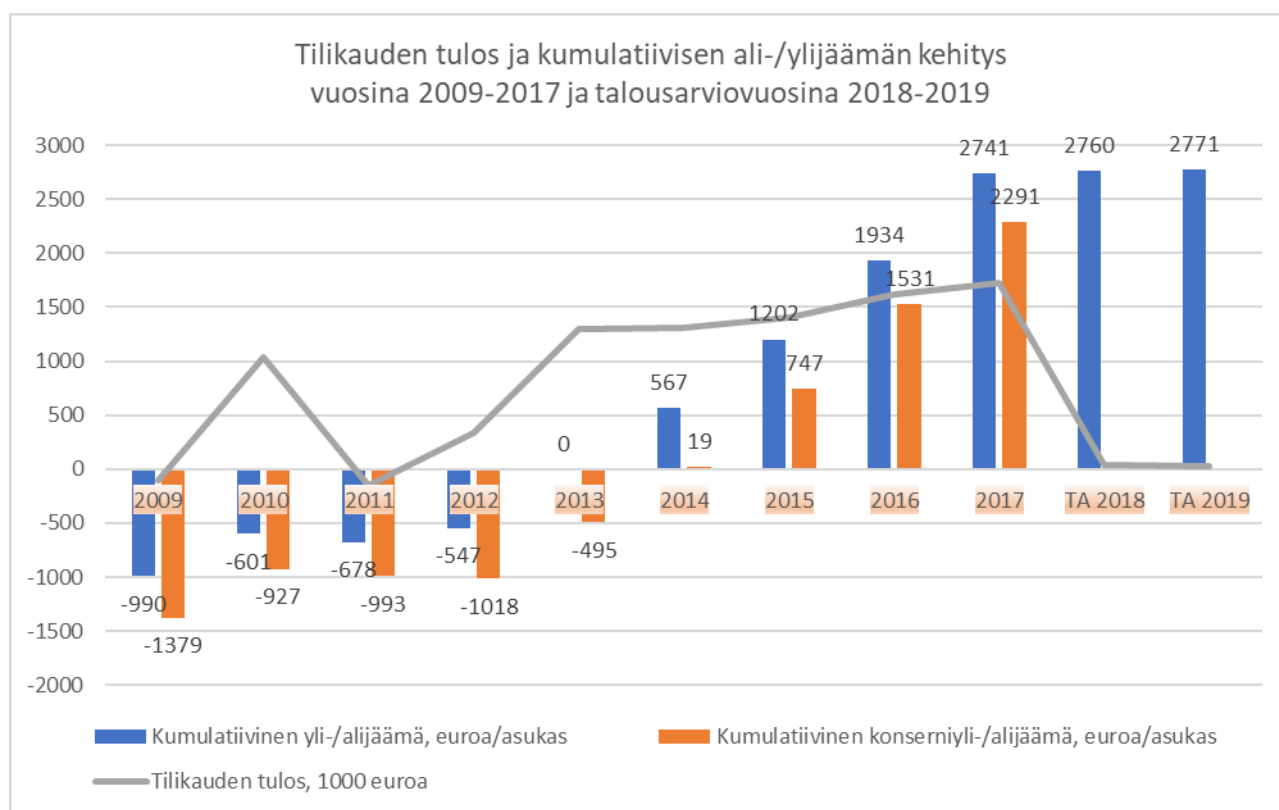
Puumalan kunnan taloudellinen tilanne on ollut viime vuosina hyvä. Kunnan tulos oli vuonna 2017 noin 1,73 miljoonaa ylijäämäinen ja kertynyttä ylijäämää on taseessa nyt reilut 6 miljoonaa euroa.

Kunnan toimintakate on kehittynyt pääosin paremmin kuin koko maassa, joskin toimintakate heikkeni vuonna 2017. Myös vuosikatteen kehitys on ollut vuodesta 2011 saakka pääsääntöisesti positiivinen.

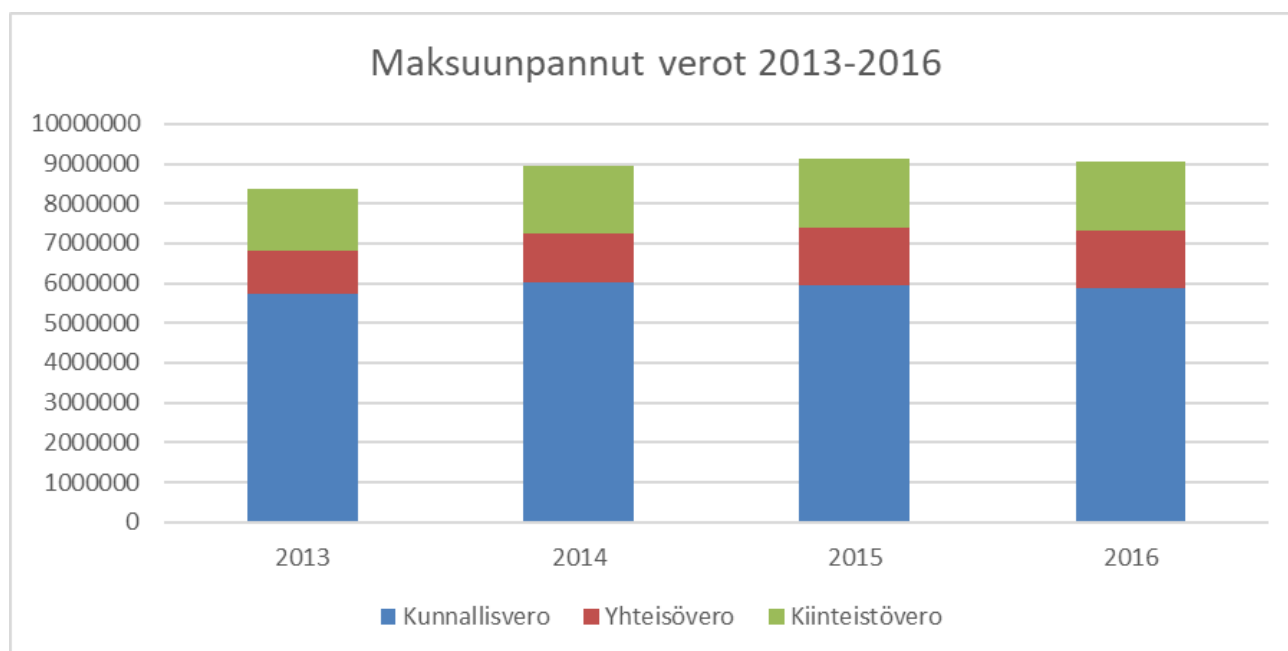
Vähentyneestä väestöstä huolimatta kunnan veropohja on parantunut viime vuosina, vaikkakin verokertymässä on ollut myös voimakasta vaihtelua. Veroprosenttia laskettiin 0,5 prosenttiyksikköä alaspäin vuodelle 2017. Vuonna 2017 kunnan verotulot olivat kuitenkin 8,92 miljoonaa euroa, jossa on kasvua edellisvuoteen n. 33 000 euroa. Verotuloja kertyi n. 320 000 euroa enemmän kuin oli budjetoitu.

Kuva 1. Vuosikate, lainakanta ja nettoinvestoinnit vuosina 2009-2017 (tilinpäätöstiedot) ja vuosina 2018-2019 (talousarvioluvut).

Kuva 2. Tilikauden tulos ja kumulatiivisen ali-/ylijäämän kehitys vuosina 2009-2017 ja talousarviovuosina 2018-2019.

Kuva 3. Maksuunpannut verot 2013-2016.

Talouden oletettu kehitys 2019–2021

Valtuusto vahvisti marraskuun 2018 kokouksessaan vuoden 2019 tuloveroprosentiksi 20,0. Kunnan kiinteistöveroprosentit ovat kiinteistöverolain salliman vaihteluvälin alareunoilla ja ne pidetään vuoden 2018 tasossa.

Vuoden 2019 verotulokertymäksi arvioidaan kunnan talousarviossa n. 8 810 000 euroa, mikä on 230 000 euroa enemmän kuin talousarvioon 2018 ennakoitu verotulo. Verotulojen arvioinnissa on kuitenkin lähdetty siitä, että ne on arvioitu Kuntaliiton veroennustetta vielä selvästi pessimistisemmin. Kuntaliiton veroennuste (päiväty 9.11.2018) näyttää kunnalle verotuloiksi ensi vuodelle 9 247 000 euroa. Kasvua on ennusteen mukaan sekä kunnallis- että yhteisöverossa. Kiinteistöveron ennakoidaan pysyvän samalla tasolla. Kaikkiaan verotuloihin ennakoidaan 3 prosentin kasvua (Kuntaliiton ennusteessa).

Valtionosuuksien osalta talousarvion laadinnassa on käytetty Kuntaliiton antamaa syyskuun laskelmaa, joka näyttää, että Puumalalle kertyisi valtionosuuksia vuonna 2019 yht. 7 946 612 euroa. Valtionosuudet tippuisivat täten vuodesta 2018 yht. n. 310 000 euroa, mikä tarkoittaa 141 e / asukas vähemmän. Syyskuun laskelman jälkeen on tullut vielä yksi ennustelaskelma marraskuussa, mikä arvioi valtionosuudeksi n. 10 000 euroa syyskuun ennustetta enemmän. Puumalan kunnan vuoden 2018 talousarvioon on ennakoitu valtionosuudeksi 8 049 000 euroa eli siihen nähden muutos vuoden 2018 ja 2019 talousarviolukujen välillä on pienempi.

Kunta jatkaa vuonna 2019 osana Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymää (Essote). Essoten talousarvioehdotuksen mukaan Puumalan jäsenkuntalaskutus on tulevana vuonna 9 254 700 euroa. Essote on tehnyt talousarvionsa varautuen 1,7 %:n kustannusten nousuun. Kuntien lopulliset maksusuudet määräytyvät tilikauden lopun tasauserässä.

Kunnan taloudessa suurin menopaine on Essoten ohella henkilöstökuluissa. Vuonna 2018 sovittujen yleiskorotusten vaikutus on vuodelle 2019 n. 30 000 euroa, paikallisen järjestelyerän vaikutus n. 36 000 euroa ja lomarahaleikkausten poistumisen vaikutus n. 55 000 euroa.

Kunnan vuosikatteen arvioidaan olevan noin 615 000 euroa ja poistojen noin 591 000 euroa. Tilikauden ylijäämäksi muodostuu siten arviolta 24 000 euroa.

Vuoden 2019 investointien arvioidaan olevan 885 000 euroa, joista suurimmat investoinnit ovat pienjäteaseman toteutus (200 000 e) ja hiekkatekonurmipintojen uusiminen (70 000 e). Katuja kunnostetaan 100 000 eurolla ja maanhankintaan on varattu 250 000 euron määräraha. Sataman kehittämiseen on varattu 50 000 euroa ja uuden pakettiauton hankintaan 45 000 e. Loppuosa investointibudjetista kohdistuu monipuolisesti eri toimintojen ylläpito- ja kehittämiskohteisiin, esim. seniorikotien kunnostamiseen, geopark-kohteiden ja reitistöjen kehittämiseen sekä metsätien perustamiseen puunmyyntiä varten. Toiminnan ja investointien rahavirta jäisi n. 271 000 euroa negatiiviseksi.

Talousarviovuoden 2019 investoinnit ylittävät vuosikatteen 270 000 eurolla. Kassatilanteesta ja sijoitustoiminnasta johtuen erotus ei kuitenkaan edellytä lainanottoa. Tulevana vuonna kunnan

lainakantaa pystytään lyhentämään lyhennysohjelmien mukaisesti eli 475 000 euroa ja lainakanta tulee olemaan vuoden 2019 lopussa noin 612 500 euroa.

Talousarvion 2019 ja taloussuunnitelman 2019–2021 perustelut

Vuoden 2019 talousarvio ja -suunnitelma perustuvat seuraaviin veroprosentteihin, jotka ovat:

Kunnallisvero:	20,00
Yleinen kiinteistövero:	0,95
Vakituisten asuntojen vero:	0,48
Muiden kuin vakituisten asuntojen vero:	1,08

Verotulojen kertymä on arvioitu talousarvioon ja -suunnitelmaan Kuntaliiton laatiman veroennustekehikon pohjalta, mutta hieman pessimistisemmin.

Valtionosuuksien arvio perustuu Kuntaliiton syyskuussa antamaan ennakkotietoon, mikä tarkoittaa Puumalalle yht. 7 946 612 euroa. Taloussuunnitelmavuosien valtionosuudet on arvioitu vuoden 2019 tasoisiksi.

Talousarvion laadinta on tehty kunnanhallituksen 18.6.2018 (83§) hyväksymän laadintaohjeen pohjalta.

Vuoden 2019 talousarviossa toimintakate on noin 170 000 euroa heikompi kuin talousarviossa 2018.

Henkilöstökuluissa on laskettuna toukokuussa 2018 voimaantullut sekä 1.4.2019 voimaantuleva yleiskorotukset. Lisäksi henkilöstökuluissa on huomioitu paikallisen järjestelyerän vaikutus sekä lomarahaleikkausten poistumisen vaikutus. Sivukulut ja eläkemenoperusteiset maksut perustuvat KEVA:n ja Valtiokonttorin ohjeistukseen.

Myyntivoittoja tai -tappioita ei ole talousarvioon budjetoitu.

Hallintopalveluiden toimialalla merkittävin henkilöstömuutos on elinkeinokehittäjän palkkaaminen elinvoimapalveluiden vastuualueelle. Lisäksi toimialalla työskentelee uutena henkilöstönä 1 hanketyöntekijä, mutta kustannusvaikutus on 0 euroa, johtuen 100 %:sta ELY-keskuksen tuesta.

Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymä on arvioinut (Essoten hallitus 11.10.2018, 194§), että Puumalan kunnan jäsenlaskutuksen osuus on vuonna 2019 yhteensä 9 254 700 euroa. Perussopimuksen mukaisesti kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon kuluina käytetään tilastokeskuksen kolmen edellisen vuoden kunnittaisia sosiaali- ja terveystoimen keskekuluja (36 prosenttia perustoiminnan kuluista), kapitaation osuus vuonna 2019 on 14 prosenttia sekä toteutuneiden kulujen ennuste 2018 on 50 prosenttia. Erikoissairaanhoidon osalta kuntajako on erilainen ja sen osalta käytetään vuoden 2018 toteumaennustetta 88 prosenttia ja kapitaatiota 12 prosenttia, kuten perussopimuksessa mainitaan. Jäsenkuntanennakkolaskutuksen perusteita on

perussopimuksen mukaisesti käsitelty neuvottelukunnan kokouksessa 20.6.2018. Kuntien lopulliset maksuosuudet määräytyvät tilikauden lopun tasauserässä.

Hyvinvointipalvelujen nettomenot kasvoivat n. 42 000 euroa, joista merkittävimmät lisäykset ovat hyvinvointilautakunnassa sekä nuoriso- ja liikuntapalveluissa. Suurin menojen vähenemä on opetuspalveluissa sekä kirjasto- ja kulttuuripalveluissa.

Teknisellä toimialalla nettomenot ovat 75 000 euroa talousarviovuotta 2018 vähemmän. Suurimmat vähenemät ovat ympäristövalvonnassa sekä kaavoitus- ja tonttipalveluissa. Suurimmat nettomenojen lisäykset kiinteistöpalveluissa sekä ruoka- ja puhtaanapitopalveluissa.

Kunnan lainakanta on vuoden 2018 lopussa 1 088 000 e ja mikäli lainoja pystytään maksamaan suunnitellusti 475 000 euroa, niin vuonna 2019 lainaa on jäljellä n. 613 000 euroa. Kunnan kassaylijäämän vuoksi uusien lainojen nostaminen ei ole talousarviovuonna tarpeellista. Korkokulujen on arvioitu pienenevän noin 5 000 euroa.

Kuntalain tarkoittamia tilivelvollisia ovat mm. kunnanhallituksen ja lautakuntien jäsenet, kunnanjohtaja, toimialajohtajat ja vastuualueiden vastuuhenkilöt. Tilivelvollisuus merkitsee sitä, että viranhaltijan toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi, viranhaltijaan voidaan kohdistaa tilintarkastuskertomuksessa muistutus ja viranhaltijalle voidaan myöntää vastuuvapaus.

VUODEN 2019 TALOUSARVION TÄYTÄNTÖÖNPANO-OHJE

Käyttösuunnitelmat

Kunnanhallituksen ja lautakuntien tulee hyväksyä hallintosäännön mukaisesti käyttösuunnitelma talousarvion täytäntöönpanoa varten.

Hankinnat

Kaikki hankinnat tulee tehdä mahdollisimman edullisesti ja hankintaohjeen mukaisesti. Hankintalain mukaiset hankintojen kansalliset kynnysarvot ovat seuraavanlaiset: tavaran ja palvelujen hankinta 60 000 €, sosiaali- ja terveydenhuollon palveluhankinnat 400 000 € ja rakennusurakat 150 000 €. Kansalliset kynnysarvot alittaviin hankintoihin ei sovelleta hankintalakia.

Hankintaohjeita tulee noudattaa myös investointiosan hankinnoissa. Investointiosaan kirjattavan irtaimen omaisuuden hankinta-arvo on 10 000 euroa. Yli 5 000 euron arvoisesta hankinnasta tulee tehdä kirjallinen viranhaltijapäätös.

Laskujen hyväksyminen ja asiatarkastus

Hallintokuntien on vuosittain nimettävä, ketkä henkilöt ovat oikeutettuja hyväksymään niiden laskuja ja muita menotositteita. Hyväksyjien tulee olla esimiesasemassa.

Laskun ja menotositteen hyväksyjä vastaa laskun oikeellisuudesta sekä siitä, että laskun maksamiselle on olemassa tarvittavat määrärahat.

Laskun asiataarkastajan tehtävä on tarkastaa, että laskua vastaava palvelu tai tavara on toimitettu. Laskujen ripeä käsittely tulee turvata myös loma-aikoina.

Hyväksyjänä ei voi olla henkilö, joka asiataarkastaa laskun. Alainen ei voi hyväksyä esimiehensä laskuja eikä kukaan omia laskujaan.

Tulojen perintä

Kunnalle tulevat tulot on laskutettava viipymättä, kun peruste laskuttamiseen on syntynyt. Samoin kuukausittain tehtävät toistuvaislaskutukset on suoritettava mahdollisimman nopeasti. Myös loma-aikoina on huolehdittava laskutuksen oikea-aikaisuus.

Laskuttajien ja hallintokunnan vastuuhenkilöiden on seurattava tulojen kertymistä. Perinnässä noudatetaan kunnanhallituksen hyväksymää ohjeistusta.

Hallintokuntien vastuuhenkilöiden on huolehdittava myös siitä, että kunnalle haetaan kaikki mahdolliset tuet ja avustukset.

Henkilöstöasiat

Kunnanjohtajalta tulee kysyä täyttölupa jokaista vakituista ja yli 6 kk:n määräaikaista rekrytointia varten. Kunnanjohtaja voi myöntää luvan esimerkiksi sähköpostitse tai muuten kirjallisesti. (KH 19.06.2017,121§)

Sijaisten palkkaaminen on mahdollista vain erityistapauksissa. Siinä tapauksessa, että ilman sijaista palvelutuotanto kärsisi, on sijaisen palkkaaminen mahdollista. Enintään kolmen päivän poissaolot on pääsääntöisesti hoidettava oman toimen ohella, jos se on vain mahdollista. Näissäkin tapauksissa on aina ehdottomasti käytettävä tarkkaa harkintaa ja ensisijaisesti sijaisuus on pyrittävä hoitamaan ilman sijaisen palkkaamista. Palkkauspäätöksen tekijän on kuitenkin aina varmistettava, että sijaisen palkkaaminen ei vaaranna määrärahojen riittävyyttä.

Talousarvion sitovuus ja seuranta

Talousarvio rakentuu bruttoperiaatteelle eli menoja ja tuloja käsitellään erikseen. Talousarvion käyttötalousosassa valtuustoon nähden sitovia ovat ulkoiset menomäärärahat ja tuloerät.

Investointiosa on valtuustoon nähden sitova investointikohteittain. Määrärahalle vahvistettu sitova tulostavoite on myös määrärahan käyttäjää sitova.

Talousarvion ja sen tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan kunnanhallitukselle ja valtuustolle vuosikolmannesraporteissa 30.4 ja 31.8 tilanteissa sekä toimintakertomuksessa.

Työllistäminen

Talousarvioon on varattu määräraha pitkäaikaistyöttömien lisäpalkkatuen myöntämiseksi, jolla voidaan edesauttaa yli vuoden työttöminä olleiden työllistymistä. Lisäksi kunta työllistää suoraan pitkään työmarkkinatukea saaneita kuntalaisia. Myös muita aktiivisia työllistämistoimia tulee suorittaa määrärahojen puitteissa.

Tavoitteet konserniyhtiöille

KOY Puumalan vuokratalot: Yhtiön liikevaihto kasvaa tai pysyy vakaana ja asuntojen täyttöastetta seurataan säännöllisesti.

As Oy Keskitalo: Yhtiön talous pysyy tasapainossa.

KUNNAN HENKILÖSTÖ

HENKILÖTYÖVUODET	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Hallintopalvelut	12,35	10,80	13,45	13,19	12,45
Hyvinvointipalvelut	41,54	41,96	42,87	42,22	41,80
Tekniset palvelut	33,59	32,74	32,26	32,26	32,26
YHTEENSÄ	87,48	85,50	88,58	87,67	86,51

Hallintopalvelujen lukuihin vuosille 2019, 2020 ja 2021 sisältyy työllistettäviä 4,61 henkilötyövuotta.

KUNTASTRATEGIA VUOSILLE 2018-2025

Puumala – Saimaan kirkkain tähti -kuntastrategia on laadittu aikajänteelle 2018-2025. Strategia pohjautuu yhteisille arvoille, jotka ohjaavat kunnan ja luottamushenkilöiden toimintaa. Puumalan kunnan arvot ovat **asiakslähtöisyys, avoimuus, positiivisuus, tasa-arvoisuus ja yhteistyökykyisyys**.

Puumalan kunnan visio vuoteen 2025 on ”**Saaristokunta Puumala 2025 on uuden työn ja rohkeiden ratkaisujen kunta, joka on hyvinvoivien ihmisten koti Saimaalla**”.

Visiota kohti suuntaamme strategian avulla, mikä rakentuu viiden painopisteen varaan. Painopisteet ovat **Saimaa, yrittäjyys, lapsiperheet, laatuasuminen ja hyvinvointi**. Jokaisen painopisteen kehittämiseksi on asetettu tavoitteet ja toimenpiteet. Kuntastrategia löytyy kokonaisuudessaan kunnan verkkosivuilta.

Kuntastrategian 2018-2025 mittarit ja mittarien tavoitetasot

	Tavoitetaso vuodelle 2019
Saimaa	
Vierasvenesataman kävijämäärä (yöpymiset)	1750
Pistohiekka: investorin löytäminen	Konseptisuunnittelu ja investorin löytäminen
Geopark-kohteiden tunnettavuutta tukevien toimenpiteiden lukumäärä	Opastuksien jatkaminen, Saimaa Geopark -statuksen saaminen, esite- ja markkinointimateriaalin toteuttaminen
Yöpymismäärät matkailuyrityksissä	Positiivinen kehitys

Yrittäjyys	
Yksityisten työpaikkojen lukumäärä	Positiivinen kehitys
Työttömyysaste	Alle 9 %
Kunnan kiinteistöissä olevien etätyötilojen käyttäjämäärä / v	Käyttöasteen nostaminen
Syväväylää tai meriyhteyttä hyödyntävien yritysten lukumäärä	1-2 uutta yrittäjää, esim. veneilyyn liittyvä liiketoiminta
Aloittaneiden yritysten lukumäärä / vuosi	15
Aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten nettomuutos / vuosi	7
Lapsiperheet	
Tyytyväisyys lapsiperheiden palveluihin	Perheneuvoverkosto toimii ja palvelut ovat sujuvia. Jokaisella sektorilla riittävät resurssit. Perheet hyvin tyytyväisiä palveluihin.
Lasten, nuorten ja perheiden osallistumista tukevien toimenpiteiden määrä (esim. tilaisuudet, kyselyt)	Kaikissa lasten, nuorten ja perheiden palveluissa heidät osallistetaan jokapäiväisessä toiminnassa. Perhefoorumin toteuttaminen.
Toisen asteen opintojen keskeyttäneiden lukumäärä / vuosi	0
Toisen asteen opintojen keskeyttäneiden kiinnittyminen tarvitsemiinsa palveluihin.	Jokaiselle keskeyttäneelle on tarjota tukea ja ohjausta.
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat nuoret	Alle koko maan keskiarvon. Jokaiselle koulutuksen ulkopuolelle jääneelle on tarjota tukea ja ohjausta.
Perusopetuksen laatu	Laatukriteerien työstäminen ja niiden toteutumisen arviointi.
Yrittäjyyskasvatusta tukevat toimenpiteet yhtenäiskoululla	Yrittäjyyskasvatuksen OPS tehdään lukuvuoden 2019-2020 aikana
Hyvinvointi	
Sairastavuusindeksi (ikävakioitu)	Laskeva
Kotona itsenäisesti asuvat yli 75-vuotiaat	Yhä useampi ikäihminen asuu itsenäisesti ja saa tarvitsemansa tuen.
Kuntalaisia ja monipaikkaisia ihmisiä osallistavien toimenpiteiden lkm	Palvelujen yhteiskehittäminen tilaisuuksien, kyselyiden avulla sekä osallistavan budjetoinnin avulla.
Ennaltaehkäisevien ja tukevien toimien käyttö kiusaamistapauksissa	Riittävä resurssi ennaltaehkäiseviin toimiin. Jokainen kiusaamistapaus selvitetään ja asianomaisia tuetaan.

Asiakastyytyväisyys	Kuntalaispalautteen systemaattinen läpikäynti ja nopea reagointi reklamaatioihin
Laatuasuminen	
Sähköisten lupahakemusten lukumäärä	75 % luvista haetaan sähköisesti
Kunnan myymät tontit / v	Myytyjä tontteja vähintään kaksi. Tonttimarkkinoinnin aloittaminen Huutokaupat.comin kanssa.
Myönnetyt uudet rakennusluvut vakituisille asunnoille / vuosi	Kolme uutta omakotitaloa. Lisäksi käyttötarkoituksen muutoksia loma-asunnoista omakotitaloksi kolme
Myönnetyt uudet rakennusluvut vapaa-ajan asunnoille / vuosi	15
Toteutetut muutostyöt esteettömyys huomioiden	Vähintään yksi huoneisto peruskorjataan

TALOUSARVIOLASKELMAT

TULOSLASKELMA					
ulkoiset+sisäiset					
	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatuotot					
Myyntituotot	956 390	1 064 055	1 107 140	1 107 140	1 107 140
Maksutuotot	204 383	204 350	225 300	225 300	225 300
Tuet ja avustukset	245 300	187 215	184 994	128 400	128 400
Muut toimintatuotot	2 748 779	2 553 095	2 607 745	2 607 331	2 607 331
Toimintatuotot	4 154 852	4 008 715	4 125 179	4 068 171	4 068 171
Toimintakulut					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-3 066 867	-3 134 110	-3 267 655	-3 240 095	-3 185 495
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-953 556	-959 615	-981 428	-976 035	-966 685
Muut henkilösivukulut	-109 242	-134 970	-114 246	-113 145	-111 225
Asiakaspalvelujen ostot	-9 901 658	-10 682 500	-10 827 290	-10 888 790	-10 918 790
Muiden palvelujen ostot	-2 608 091	-2 548 300	-2 534 885	-2 504 451	-2 539 451
Aineet, tarvikk. ja tav.	-996 034	-1 046 785	-1 090 810	-1 080 810	-1 080 810
Avustukset	-326 317	-391 200	-359 600	-344 600	-344 600
Muut toimintakulut	-1 109 606	-1 086 820	-1 094 990	-1 094 990	-1 094 990
Toimintakulut	-19 071 371	-19 984 300	-20 270 904	-20 242 916	-20 242 046
TOIMINTAKATE	-14 916 519	-15 975 585	-16 145 725	-16 174 745	-16 173 875
Verotulot	8 920 449	8 580 000	8 810 000	8 850 000	8 850 000
Valtionosuudet	8 244 247	8 049 000	7 946 000	7 946 000	7 946 000
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	8 633	7 500	12 000	12 000	12 000
Muut rahoitustuotot	130 781	21 100	30 850	30 850	30 850
Korkokulut	-45 983	-40 100	-35 000	-35 000	-35 000
Muut rahoituskulut	-3 648	-3 750	-3 750	-3 750	-3 750
Rahoitustuotot ja -kulut	89 783	-15 250	4 100	4 100	4 100
Rahoitus netto	17 254 479	16 613 750	16 760 100	16 800 100	16 800 100
VUOSIKATE	2 337 960	638 165	614 375	625 355	626 225
Poistot					
Suunnitelman muk. poistot	-608 752	-601 042	-590 715	-607 661	-590 273
Arvon alentumiset					
Satunnaiset tuotot ja kulut					
TILIKAUDEN TULOS	1 729 208	37 123	23 660	17 694	35 952
Tilikauden yli-/alijäämä	1 729 208	37 123	23 660	17 694	35 952
Sisäiset erät	1 683 851	1 705 819	1 562 275	1 561 861	1 561 861

TULOSLASKELMA

ulkoiset

	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatuotot					
Myyntituotot	956 390	1 064 055	1 107 140	1 107 140	1 107 140
Maksutuotot	204 383	204 350	225 300	225 300	225 300
Tuet ja avustukset	245 299	187 215	184 994	128 400	128 400
Muut toimintatuotot	1 064 928	1 009 695	1 045 470	1 045 470	1 045 470
Toimintatuotot	2 471 000	2 465 315	2 562 904	2 506 310	2 506 310
Toimintakulut					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-3 066 867	-3 134 110	-3 267 655	-3 240 095	-3 185 495
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-953 556	-959 615	-981 428	-976 035	-966 685
Muut henkilösivukulut	-109 242	-134 970	-114 246	-113 145	-111 225
Asiakaspalvelujen ostot	-9 901 658	-10 682 500	-10 827 290	-10 888 790	-10 918 790
Muiden palvelujen ostot	-1 818 326	-1 890 320	-1 875 590	-1 845 570	-1 880 570
Aineet, tarvikk. ja tavarat	-996 033	-1 046 785	-1 090 810	-1 080 810	-1 080 810
Avustukset	-326 317	-391 200	-359 600	-344 600	-344 600
Vuokrat	-187 404	-181 285	-192 010	-192 010	-192 010
Muut toimintakulut	-28 116	-20 115			
Toimintakulut	-17 387 519	-18 440 900	-18 708 629	-18 681 055	-18 680 185
TOIMINTAKATE	-14 916 519	-15 975 585	-16 145 725	-16 174 745	-16 173 875
Verotulot	8 920 449	8 580 000	8 810 000	8 850 000	8 850 000
Valtionosuudet	8 244 247	8 049 000	7 946 000	7 946 000	7 946 000
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	8 633	7 500	12 000	12 000	12 000
Muut rahoitustuotot	130 781	21 100	30 850	30 850	30 850
Korkokulut	-45 983	-40 100	-35 000	-35 000	-35 000
Muut rahoituskulut	-3 648	-3 750	-3 750	-3 750	-3 750
Rahoitustuotot ja -kulut	89 783	-15 250	4 100	4 100	4 100
Rahoitus netto	17 254 479	16 613 750	16 760 100	16 800 100	16 800 100
VUOSIKATE	2 337 960	638 165	614 375	625 355	626 225
Poistot					
Suunn. muk. poistot	-608 752	-601 042	-590 715	-607 661	-590 273
Satunnaiset erät					
TILIKAUDEN TULOS	1 729 208	37 123	23 660	17 694	35 952
Tilikauden yli-/alijäämä	1 729 208	37 123	23 660	17 694	35 952

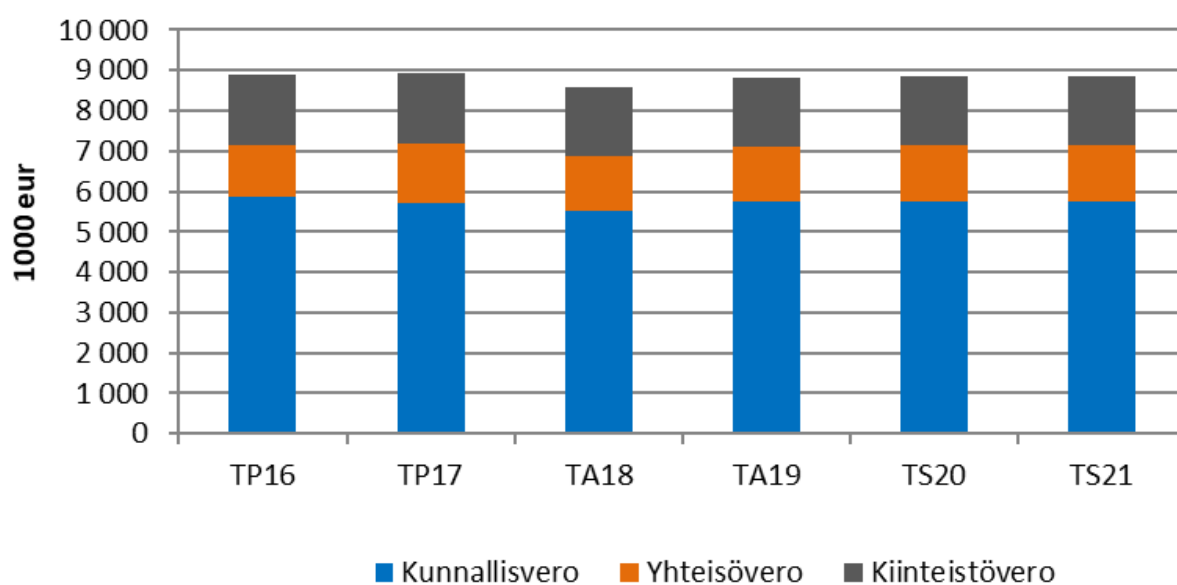
RAHOITUSLASKELMA					
	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
<u>Toiminnan rahavirta</u>	2 333 930	638 165	614 375	625 355	626 225
Vuosikate	2 337 960	638 165	614 375	625 355	626 225
Satunnaiset erät					
Tulorah. korjauserät	-4 030				
<u>Investointien rahavirta</u>	-843 166	-825 000	-885 000	-740 000	-640 000
Investointimenot	-1 009 509	-825 000	-930 000	-790 000	-640 000
Rahoitusosuudet	48 000		45 000	50 000	
Investointien myynti	114 313				
Pys.vast. luovutustulot	4 030				
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 490 764	-186 835	-270 625	-114 645	-13 775
<u>Rahoituksen rahavirta</u>					
Antolain. muutokset					
Antolainojen vähennys					
Lainakannan muutokset					
Pitkäaik. lainojen väh.	-540 000	-540 000	-475 000	-312 500	-200 000
Pitkäaik. lainojen lisäys					
Lyhytaik.lainojen muutos					
Muut maksuvalm. muutok.					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-4 276				
Vaihto-omais. muutos	3 455				
Saamisten muutos	-838 296				
Korott. velkojen muutos	-200 808				
Rahoituksen rahavirta	-1 579 925	-540 000	-475 000	-312 500	-200 000
Rahavarojen muutos	-89 161	-726 835	-745 625	-427 145	-213 775

VEROTULOT

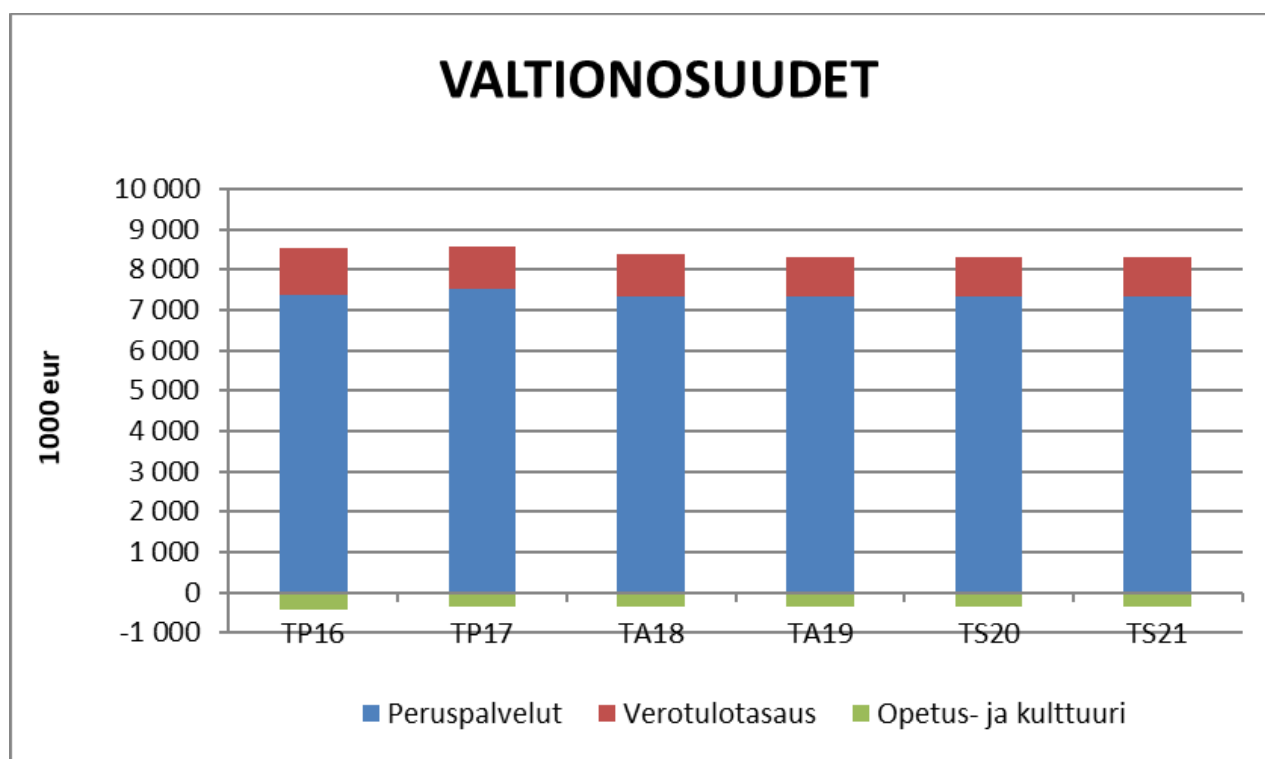
1000 eur

	TP16	TP17	TA18	TA19	TS20	TS21
Kunnallisvero	5 856	5 724	5 527	5 750	5 750	5 750
Yhteisövero	1 301	1 470	1 332	1 350	1 400	1 400
Kiinteistövero	1 730	1 726	1 721	1 710	1 700	1 700
Yhteensä	8 887	8 920	8 580	8 810	8 850	8 850

VEROTULOT

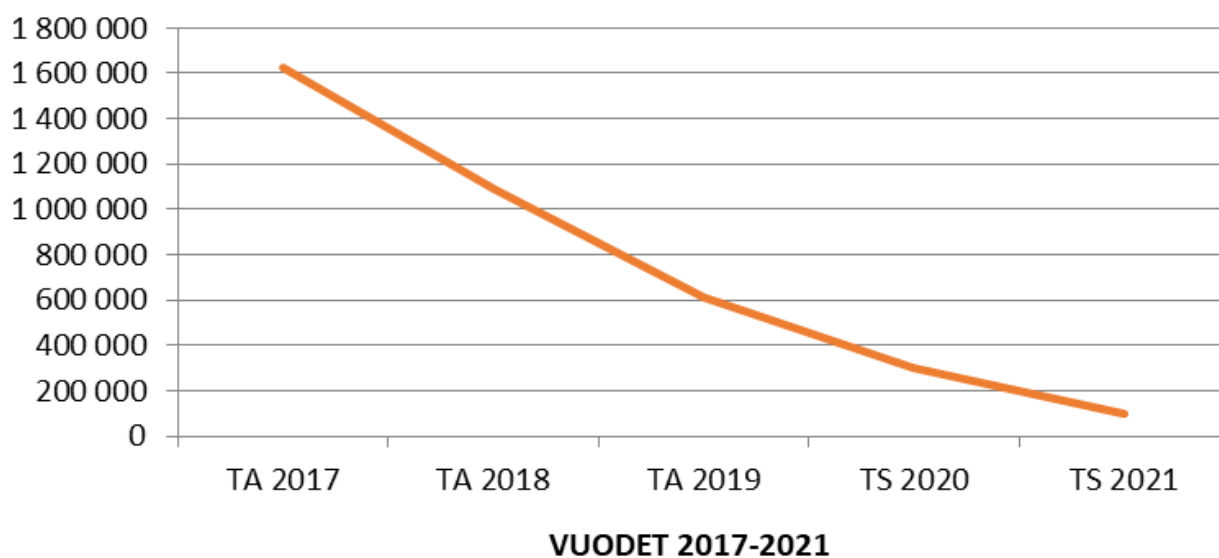

VALTIONOSUUDET						
1000 eur						
	TP16	TP17	TA18	TA19	TS20	TS21
Peruspalvelut	7 389	7 505	7 351	7 351	7 351	7 351
Verotulotasaus	1 163	1 086	1 044	951	951	951
Opetus- ja kulttuuri	-444	-347	-346	-356	-356	-356
Yhteensä/€	8 108	8 244	8 049	7 946	7 946	7 946

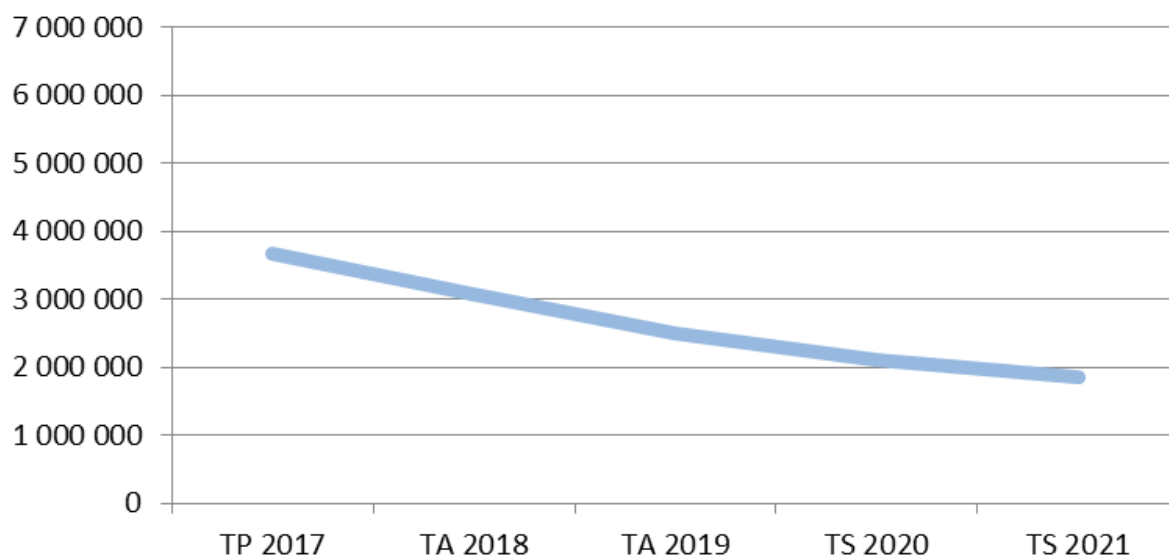
LAINAN MÄÄRÄ					
	TA 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Lainat	1 627 500	1 087 500	612 500	300 000	100 000
Laina/asukas	740	494	277	136	45
Asukkaita	2 200	2 200	2 208	2 208	2 208

LAINAN MÄÄRÄ

KONSERNIN LAINAN MÄÄRÄ					
Puumalan kunta ja Kiint. Oy Vuokratalot, ei kuntayhtymiä					
	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Lainat	3 672 284	3 074 284	2 489 536	2 119 036	1 861 036
Laina/asukas	1 662	1 397	1 128	960	843
	2 210	2 200	2 208	2 208	2 208

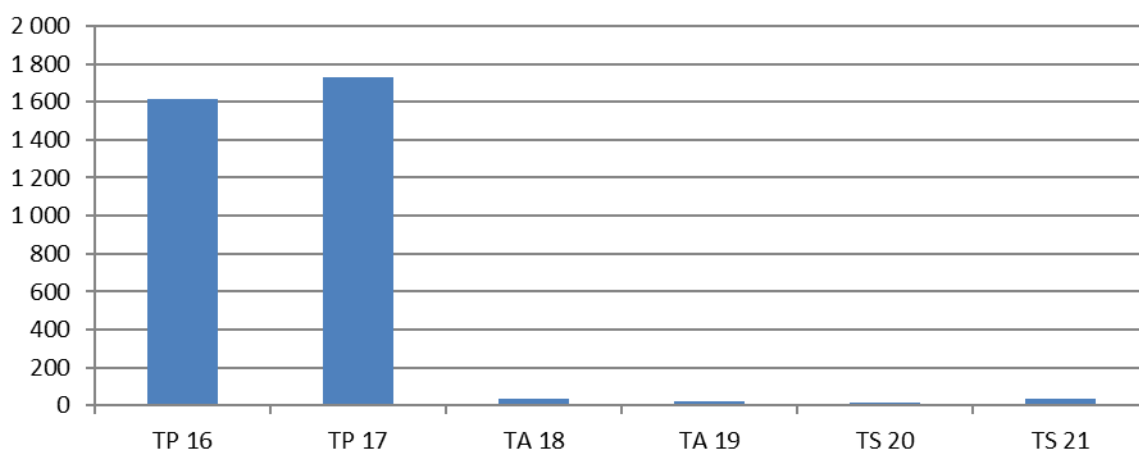
KONSERNIN LAINAN MÄÄRÄ

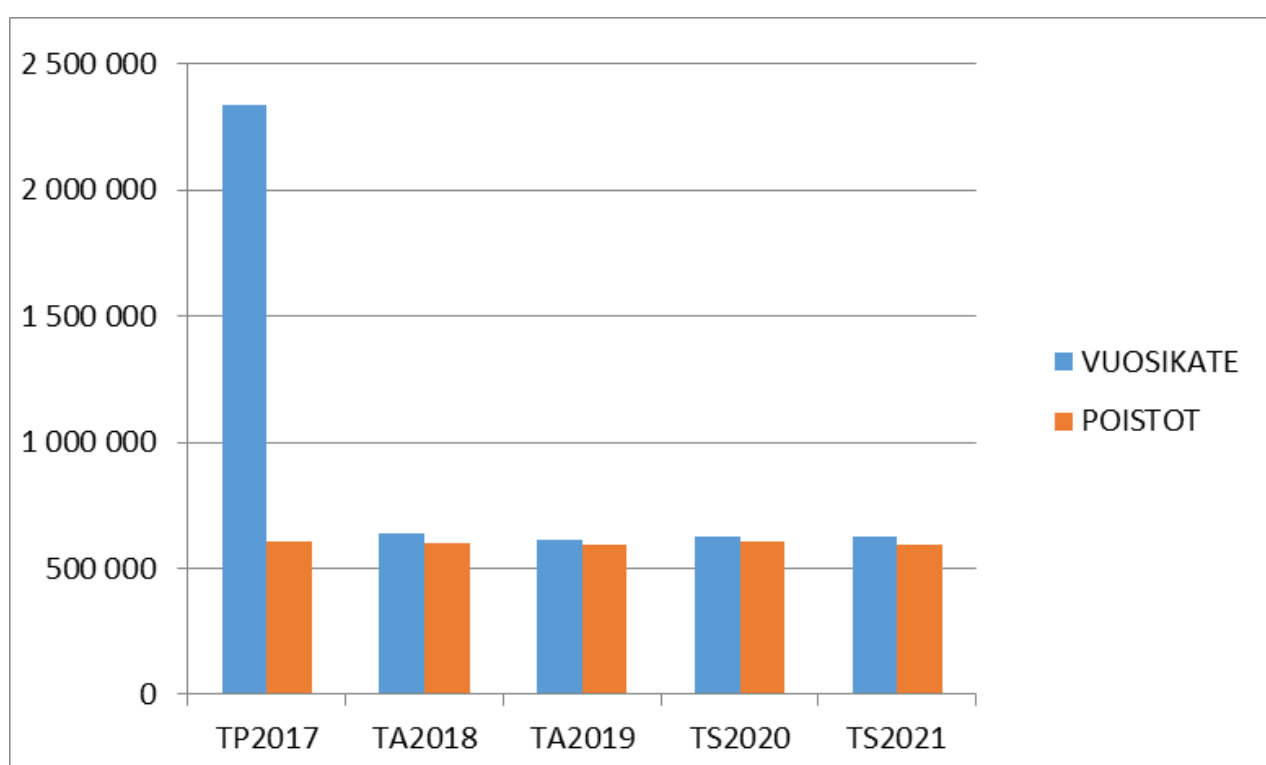
TALOUSSUUNNITELMA 2019-2021

TALOUSSUUNNITELMA 2019-2021						
	TP 16 1000 €	TP 17 1000 €	TA 18 1000 €	TA 19 1000 €	TS 20 1000 €	TS 21 1000 €
Toimintakate	-14 545	-14 916	-15 975	-16 145	-16 175	-16 174
Verotulot	8 887	8 920	8 580	8 810	8 850	8 850
Valtionosuudet	8 108	8 244	8 049	7 946	7 946	7 946
Rahoitustuotot/kulut	5	89	-15	4	4	4
Vuosikate	2 455	2 337	639	615	625	626
Poistot	-842	-608	-601	-591	-607	-590
Satunnaiset erät						
Arvonlennukset						
Tulos	1 613	1 729	38	24	18	36
Varaukset						
Ali-/ylijäämä	1 613	1 729	38	24	18	36
Kumul. ylijäämä	4 328	6 057	6 095	6 119	6 137	6 173

Tilikauden tulos, 1000 euroa

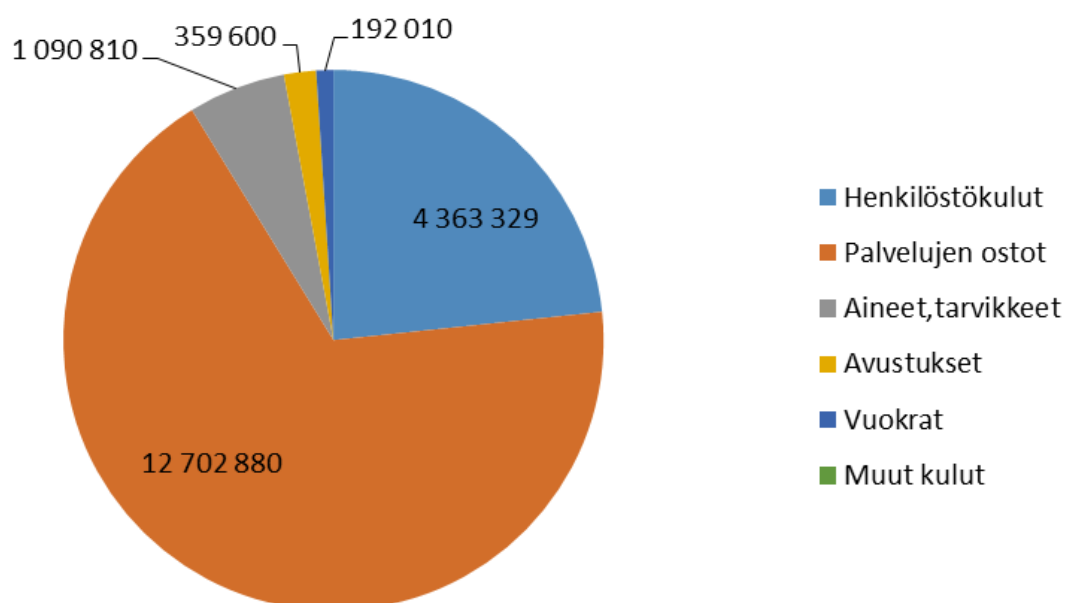

VUOSIKATE/POISTOT					
	TP2017	TA2018	TA2019	TS2020	TS2021
VUOSIKATE	2 337 960	638 165	614 375	625 355	626 225
POISTOT	608 752	601 042	590 715	607 661	590 273
NETTO	1 729 208	37 123	23 660	17 694	35 952

TOIMINTAKULUT (ulkoiset)

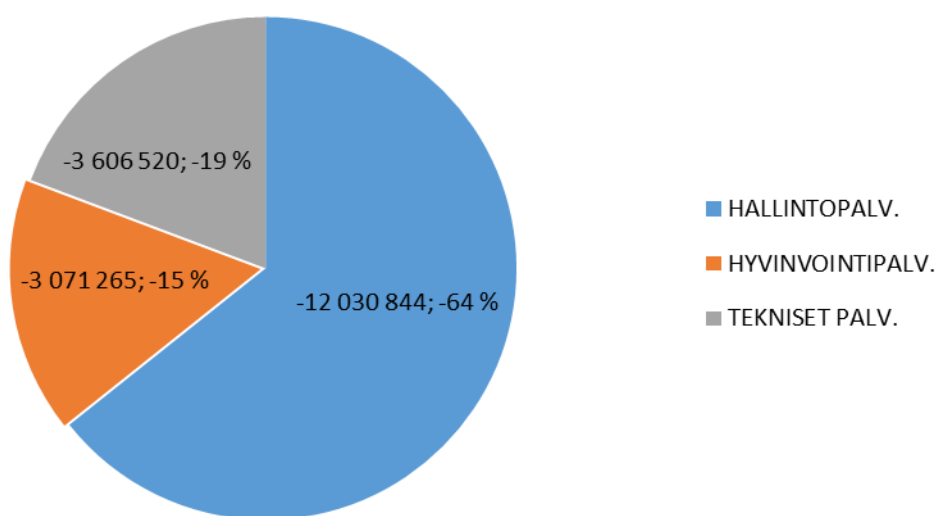
	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Henkilöstökulut	4 129 665	4 228 695	4 363 329	4 329 275	4 263 405
Palvelujen ostot	11 719 984	12 572 820	12 702 880	12 734 360	12 799 360
Aineet,tarvikkeet	996 033	1 046 785	1 090 810	1 080 810	1 080 810
Avustukset	326 317	391 200	359 600	344 600	344 600
Vuokrat	187 404	181 285	192 010	192 010	192 010
Muut kulut	28 117	20 115			
YHTEENSÄ	17 387 520	18 440 900	18 708 629	18 681 055	18 680 185

KÄYTTÖTALouden MENOT JA TULOT TA 2019

(ulkoiset)

	HALLINTOPALV.	HYVINVOINTIPALV.	TEKNISET PALV.	YHTEENSÄ
Menot	-12 030 844	-3 071 265	-3 606 520	-18 708 629
Tulot	424 314	169 690	1 968 900	2 562 904
Nettomenot	-11 606 530	-2 901 575	-1 637 620	-16 145 725

KÄYTTÖTALOUSOSA

Taulukkojen vasemmassa yläkulmassa on mainittu viranhaltija, joka vastaa toimialan tai vastualueiden taloudesta ja tavoitteiden toteutumisesta.

KRIITTISET TUNNUSLUVUT	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	4 505 089	4 154 852	4 008 715	4 125 179	4 068 171	4 068 171
Toimintamenot	-19 050 594	-19 071 371	-19 984 300	-20 270 904	-20 242 916	-20 242 046
<i>Toimintakate</i>	-1 454 505	-14 916 519	-15 975 585	-16 145 725	-16 174 745	-16 173 875
Toimintakate euroa/asukas	-6 499	-6 745	-7 262	-7 312	-7 326	-7 325
Toimintakatteen muutos	-2,85	925,54	7,10	1,07	0	0
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	2 767 274	2 471 000	2 465 315	2 562 904	2 506 310	2 506 310
Toimintamenot	-17 312 779	-17 387 519	-18 440 900	-18 708 629	-18 681 055	-18 680 185
TOIMINTAKATE	-14 545 505	-14 916 519	-15 975 585	-16 145 725	-16 174 745	-16 173 875

HALLINTOPALVELUIDEN TOIMIALA

Hallintopalveluiden toimiala yhteensä

KRIITTISET TUNNUSLUVUT	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	463 422	551 497	546 510	518 669	464 161	464 161
Toimintamenot	-10 798 616	-11 297 578	-12 177 925	-12 342 121	-12 310 113	-12 309 243
TOIMINTAKATE	-10 335 194	-10 746 081	-11 631 415	-11 823 452	-11 845 952	-11 845 082
Toimintakate euroa/asukas	-4 618	-4 862	-5 827	-5 355	-5 371	-5 370
Toimintakatteen muutos, %	0,05	3,98	8,24	1,65	0,19	-0,01
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	417 417	497 125	476 500	424 314	370 220	370 220
<i>Toimintamenot</i>	-10 497 210	-10 992 618	-11 879 965	-12 030 844	-11 999 250	-11 998 380
TOIMINTAKATE	-10 079 793	-10 495 493	-11 403 465	-11 606 530	-11 629 030	-11 628 160

Keskusvaalilautakunta

Palvelusuunnitelma: Vuonna 2019 toimitetaan eduskunta-, europarlamentti- ja maakuntavaalit.

Keskusvaalilautakunnan siht.	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot			2 600	5 200	5 200	5 200
Toimintamenot	-1 692	-7 313	-17 160	-17 980	-17 980	-17 980
TOIMINTAKATE	-1692	-7 313	-14 560	-12 780	-12 780	-12 780
Toimintakate euroa/asukas	-1	-3	-7	-5	-5	-5
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot			2 600	5 200	5 200	5 200
Toimintamenot	-1 692	-7 313	-17 160	-17 980	-17 980	-17 980
TOIMINTAKATE	-1692	-7 313	-14 560	-12 780	-12 780	-12 780

Kunnanvaltuusto

Palvelusuunnitelma: Kunnanvaltuusto käyttää kuntalain mukaisesti kunnan ylintä päätösvaltaa.

Valtuustossa on 21 jäsentä, joista yksi toimii puheenjohtajana ja kaksi varapuheenjohtajina.

Puheenjohtajisto valitaan kahdeksi kalenterivuodeksi kerrallaan.

Kunnanjohtaja	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Valtuuston kokouksia	7	8	6	6	6	6
Käsiteltyjä asioita	54	75	45	45	45	45
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	341	428	250	300	300	300
Toimintamenot	-41 181	-50 031	-53 390	-53 708	-53 708	-53 708
TOIMINTAKATE	-40 840	-49 603	-53 140	-53 408	-53 408	-53 408
Toimintakate euroa/asukas	-18	-22	-24	-24	-24	-24
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	341	428	250	300	300	300
Toimintamenot	-27 713	-30 576	-33 190	-31 450	-31 450	-31 450
TOIMINTAKATE	-27 371	-30 148	-32 940	-31 150	-31 150	-31 150

Tarkastuslautakunta

Palvelusuunnitelma: Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida kunnan toimintaa ja johtaa hallinnon ja talouden tarkastusta. Toimikausi on valtuustokausi.

Tarkastuslautakunnan sihteeri	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot						
Toimintamenot	-11 021	-18 205	-18 460	-19 477	-19 477	-19 477
TOIMINTAKATE	-11 021	-18 205	-18 460	-19 477	-19 477	-19 477
Toimintakate euroa/asukas	-5	-8	-8	-9	-9	-9
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot						
Toimintamenot	-9 923	-17 710	-17 880	-18 410	-18 410	-18 410
TOIMINTAKATE	-9 923	-17 710	-17 880	-18 410	-18 410	-18 410

Kunnanhallitus

Palvelusuunnitelma: Kunnanhallitus johtaa kunnan toimintaa, hallintoa ja taloutta ja käyttää kunnan puhevaltaa kuntalain mukaisesti. Kunnanjohtaja johtaa kunnanhallituksen alaisena kunnan hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa. Kunnanhallitus johtaa myös elinkeinopolitiikkaa, työllistämistoimintaa, saaristoalueiden kehittämistä, maankäytön suunnittelua, maapolitiikkaa, arkistotoimeja ja kuntayhteistyötä. Kunnanhallitus johtaa koko kuntakonsernin toimintaa. Kunnanhallitus toimii kunnan jäteviranomaisena. Toimikausi on vaalikausi.

Kunnanjohtaja	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Kunnanhallituksen kokouksia	11	11	10	11	11	11
Käsiteltyjä asioita	165	202	155	160	160	160
Verotuskustannukset, euroa	54 253	51 072	60 000	55 000	55 000	55 000
Työttömyysaste, keskimäärin	12,4	11,7	10	9	8	8
Työmarkkinatuen kuntaosuus,	149 381	154 309	190 000	170 000	170 000	170 000
Vierailut kunnan www-sivuilla	20 268		70 000	70 000	70 000	70 000
TALOUS (SIS+ULK)						
Toimintatulot	76 832	63 625	30 500	35 500	40 500	40 500
Toimintamenot	-475 447	-608 288	-686 445	-626 063	-611 063	-611 063
TOIMINTAKATE	-398 615	-544 663	-655 945	-590 563	-570 563	-570 563
Toimintakate euroa/asukas	-178	-246	-298	-267	-258	-258
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	76 832	63 625	30 500	35 500	40 500	40 500
Toimintamenot	-465 589	-598 134	-675 205	-613 180	-598 180	-598 180
TOIMINTAKATE	-388 757	-534 509	-644 705	-577 680	-557 680	-557 680

Sosiaali- ja terveyspalvelut

Palvelusuunnitelma: Sosiaali- ja terveyspalvelujen osalta järjestämisvastuu on Etelä-Savon sote-kuntayhtymällä, pois lukien ympäristöterveydenhuolto, jossa palveluista vastaa Sosteri. Vastuu palvelujen seurannasta, budjetoinnista ja ohjauksesta kuuluu kunnanhallitukselle. Kunnan tavoitteena on vaikuttaa ESSOTE:n toimintaan siten, että palvelujen saatavuus nykytasoisena jatkuu, uusia innovaatioita ja teknologiaa hyödynnetään myös paikallistasolla ja painopistettä viedään ennaltaehkäiseviin, matalan kynnyksen ja perustason palveluihin.

Essotella on viisi vastuualuetta: perhe- ja sosiaalipalvelut, mielenterveys- ja päihdepalvelut, vanhus- ja vammaispalvelut, terveyspalvelut sekä kuntoutuspalvelut.

Perussopimuksen mukaisesti kuntayhtymä laskuttaa jäsenkuntiaan vuonna 2019 seuraavasti:

- 14 % kunnan asukasluvun mukaisesti
- 50 % aiheuttamisperiaatteella tilikauden toteutuneiden kulujen mukaisesti
- 36 % aiheuttamisperiaatteella laskettuna kolmen edellisen vuoden toteutuneiden kulujen mukaan

Erikoissairaanhoidon osalta kuntajako on erilainen ja sen osalta käytetään vuoden 2018 toteumaennustetta 88 prosenttia ja kapitaatiota 12 prosenttia.

Kuntien maksuosuudet laskutetaan kuukausittain kuntayhtymän valtuuston hyväksymään talousarvioon perustuvana ennakkomaksuna ja tilikauden päätyttyä suoritettavana tasauseränä. Tasauserä muodostuu toteutuneiden maksuosuuksien ja ennakkomaksujen välisestä erotuksesta.

Kunnanjohtaja	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Yli 75-vuotiaiden asukkaiden osuus koko väestöstä	17	16,7	16,5	17	17	17
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	251 751	245 026	256 000	236 000	236 000	236 000
Toimintamenot	-9 697 878	-9 841 330	-10 579 590	-10 725 275	-10 795 275	-10 825 275
TOIMINTAKATE	-9 446 127	-9 596 304	-10 323 590	-10 489 275	-10 559 275	-10 589 275
Toimintakate euroa/asukas	-4 221	-4 342	-4 693	-4 751	-4 782	-4 796
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	251 751	245 026	256 000	236 000	236 000	236 000
Toimintamenot	-9 454 693	-9 603 682	-10 351 890	-10 495 575	-10 565 575	-10 595 575
TOIMINTAKATE	-9 202 942	-9 358 656	-10 095 890	-10 259 575	-10 329 575	-10 359 575

Hallinto- ja talouspalvelut

Palvelusuunnitelma: Vastuualueen tehtävänä on tuottaa hallinto-, talous-, atk- ja henkilöstöhallinnon palvelut koko kunnan ja tarvittaessa myös kuntakonsernin ja yhteistoimintakuntien käyttöön. Lisäksi tehtäviin kuuluu muun muassa kunnan yleisasiakaspalvelu, arkistotoimen hoitaminen ja asiointipisteen ylläpito. Lisäksi hallinto- ja talouspalveluiden vastuulla on tietosuoja-asiat.

Hallintopäällikkö	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Lähetetyt myyntilaskut, kpl	7 498	7 402	6 808	7 105	7 105	7 105
... joista E-laskuja, %	21	19,4	21,47	22,52	22,52	22,52
Työterveyshuollon bruttokulut, euroa	38 238	30 667	34 000	36 000	36 000	36 000
Korkokulut, euroa	56 834	45 983	40 000	35 000	35 000	35 000
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	103 896	93 747	108 160	130 375	129 961	129 961
Toimintamenot	-377 497	-363 455	-410 515	-442 993	-432 993	-432 993
TOIMINTAKATE	-273 601	-269 708	-302 355	-312 618	-303 032	-303 032
Toimintakate euroa/asukas	-122	-122	-137	-142	-137	-137
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	57 891	39 375	38 150	36 020	36 020	36 020
Toimintamenot	-352 514	-337 785	-382 525	-409 150	-399 150	-399 150
TOIMINTAKATE	-294 623	-298 409	-321 015	-373 130	-363 130	-363 130

Elinvoimapalvelut

Palvelusuunnitelma: Elinvoimapalvelujen tehtävänä on edistää kunnan elinvoiman myönteistä kehitystä. Erityisesti vastuualueen toiminnassa korostuu vapaa-ajan asukkaiden huomioiminen kunnan toiminnassa. Tämän toteuttamiseksi vastuualueen tulee harjoittaa menestyksellistä elinkeinopolitiikkaa, ja huolehtia mm. seuraavista tehtävistä: maaseudun elinvoiman edistäminen, yleisen viihtyvyyden lisääminen, seudullinen maaseutuhallinto (Mikkelin kaupunki) ja maatalousyrittäjien palveleminen, matkailupalvelut ja -markkinointi sekä yleinen kuntamarkkinointi. Elinvoimapalvelujen tehtävänä on palvella Puumalassa sijaitsevia yrityksiä ja yrityksen perustamista suunnittelevia sekä houkutella kuntaan investointeja, yrityksiä ja matkailijoita. Elinvoimapalvelujen tehtäviin kuuluu kunnan joukkoliikenneolojen kehittäminen.

Kunnanjohtaja	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Matkailuneuvonnan asiakaskäynnit		700	800	800	800	800
Markkinointibudjetti €	22 125	27 200	25 000	27 000	25 000	25 000
Perustetut yritykset	11	9	11	15	15	15
Yrityskanta	221	220	225	225	225	225
Asiointiliikenteen matkustajia/reitti	3,3	3,23	3,3	3,2	3,1	3,1
Tuettu maksullinen lomat, päivien lkm	186	234	250	240	220	200
Keskimääräinen tilakoko, peltotehtaaria	21,41	21,57	21,7	22,5	22,5	22,5
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	30 602	148 671	149 000	111 294	52 200	52 200
Toimintamenot	-193 900	-408 956	-412 365	-456 625	-379 617	-348 747
TOIMINTAKATE	-163 298	-260 285	-263 365	-345 331	-327 417	-296 547
Toimintakate euroa/asukas	-73	-118	-120	-156	-148	-134
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	30 602	148 671	149 000	111 294	52 200	52 200
Toimintamenot	-185 086	-397 418	-402 115	-445 099	-368 505	-337 635
TOIMINTAKATE	-154 484	-248 747	-253 115	-333 805	-316 305	-285 435

HYVINVOINTIPALVELUJEN TOIMIALA

Hyvinvointipalvelujen toimiala yhteensä

palvelujohtaja	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	257 140	239 859	193 190	184 990	184 990	184 990
Toimintamenot	-3 947 898	-3 597 420	-3 805 200	-3 828 049	-3 828 049	-3 828 049
TOIMINTAKATE	-3 690 758	-3 357 561	-3 612 010	-3 643 059	-3 643 059	-3 643 059
<i>Toimintakate euroa/asu- kas</i>	-1 649	-1 519	-1 642	-1 650	-1 650	-1 650
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	243 220	221 477	173 810	169 690	169 690	169 690
Toimintamenot	-3 154 525	-2 841 346	-3 033 400	-3 071 265	-3 071 265	-3 071 265
TOIMINTAKATE	-2 911 305	-2 619 869	-2 859 590	-2 901 575	-2 901 575	-2 901 575

Hyvinvointilautakunta

Palvelusuunnitelma: Hyvinvointilautakunta hallinnoi opetus-, varhaiskasvatus-, nuoriso-, liikunta-, aikuiskoulutus- sekä kirjasto- ja kulttuuripalveluja, koordinoi näiden toimintaa ja ohjaa niitä. Hyvinvointilautakunnan tehtävänä on myös edistää kuntalaisten hyvinvointia.

Palvelujohtaja	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Hyvinvointilautakunnan kokouksia	7 (peruspalvelu ltk)	5	ei ole määritelty	7	7	7
Käsiteltyjä asioita	67	59	ei ole määritelty	60	60	60
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	236	36	0	0	0	0
Toimintamenot	-121 245	-97 064	-116 845	-144 892	-144 892	-144 892
TOIMINTAKATE	-121 009	-97 028	-116 845	-144 892	-144 892	-144 892
<i>Toimintakate euroa /asu- kas</i>	-54	-44	-53	-66	-66	-66
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	236	36	0	0	0	0
Toimintamenot	-116 877	-92 372	-111 560	-139 380	-139 380	-139 380
TOIMINTAKATE	-116 641	-92 336	-111 560	-139 380	-139 380	-139 380

Opetuspalvelut

Palvelusuunnitelma: Opetuspalvelut tarjoaa esiopetusta, perusopetusta, aamu- ja iltapäivätoimintaa sekä taiteen perusopetusta. Oppilaalle turvataan koko yleissivistävän koulutuksen ajan sellainen oppimisympäristö, joka tukee häntä perustietojen ja -taitojen sekä tiedonhankinnan ja soveltamisen oppimisessa. Oppilasta tuetaan hyvän opiskelumotivaation ja yhteistyötaitojen saavuttamisessa. Yleissivistävän koulutuksen aikana oppilas kasvaa ihmisenä ja oppii kunnioittamaan ympäristöä.

Peruskoulun rehtori	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Oman perusopetuksen toimintakate €/oppilas	15 619	14 252	15 276	15 357	15 357	15 357
Esiopetuksen toimintakate, €/oppilas	11 287	6 764	7 961	6 673	6 673	6 673
Oppilaat oppivat lukemaan 1. luokalla, % oppilaista	100	100	100	100	100	100
Peruskoulun päättäneet saavat jatko-opintopaikan, % oppilaista	100	100	100	100	100	100
Tietotekniikka on ajantasainen ja OPS2016:n edellyttämällä tasolla	osittain toteutunut, vaatii vielä hankintoja	toteutunut	toteutuu	toteutuu, vaatii jatkuvia hankintoja	toteutuu	toteutuu
Vakinainen henkilöstö osallistuu täydennyskoulutukseen % henkilöstöstä	100	100	90	100	100	100
Erityisopetusta tarvitsevat oppilaat saavat tarvitsemansa tasoisen tuen % oppilaista	100	100	100	100	100	100
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	50 875	51 178	27 600	47 560	47 560	47 560
Toimintamenot	-2 379 344	-2 095 986	-2 149 745	-2 161 824	-2 161 824	-2 161 824
TOIMINTAKATE	-2 328 469	-2 044 808	-2 122 145	-2 114 264	-2 114 264	-2 114 264
<i>Toimintakate euroa/asukas</i>	-1 040	-925	-965	-958	-958	-958
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	50 875	50 993	27 600	47 560	47 560	47 560
Toimintamenot	-1 907 292	-1 671 370	-1 734 650	-1 734 395	-1 734 395	-1 734 395
TOIMINTAKATE	-1 856 417	-1 620 377	-1 707 050	-1 686 835	-1 686 835	-1 686 835

Varhaiskasvatus

Palvelusuunnitelma: Varhaiskasvatuspalveluja tarjoaa päiväkoti ja perhepäivähoitaja. Lapselle turvataan koko varhaiskasvatuksen ajan hänen kehitystasonsa mukainen kasvatus, opetus ja hoito. Lapsen kasvupolku suunnitellaan yhteistyössä huoltajien ja varhaiskasvatushenkilöstön kanssa. Lapsen kasvu- ja oppimisympäristö on lapsilähtöinen.

Palvelujohtaja	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Päiväkodin toimintakate €/hoitopäivä	79	91	90	100	100	100
Vakinainen henkilöstö osallistuu vuosittain täydennyskoulutukseen% henkilöstöstä	100	90	100	100	100	100
Eritasoista tukea tarvitsevat lapset saavat tarvitsemansa tuen % lapsista	100	95	100	100	100	100
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	47 154	28 239	17 000	13 000	13 000	13 000
Toimintamenot	-579 322	-594 946	-595 245	-556 233	-556 233	-556 233
TOIMINTAKATE	-532 168	-566 707	-578 245	-543 233	-543 233	-543 233
<i>Toimintakate euroa/asu- kas</i>	-238	-256	-263	-246	-246	-246
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	47 154	28 239	17 000	13 000	13 000	13 000
Toimintamenot	-477 490	-489 588	-456 915	-465 010	-465 010	-465 010
TOIMINTAKATE	-430 336	-461 349	-439 915	-452 010	-452 010	-452 010

Nuoriso- ja liikuntapalvelut

Palvelusuunnitelma: Nuorisopalvelut luo edellytyksiä lasten ja nuorten hyvinvointiin, harrastuksiin sekä omaehtoiseen toimintaan nuorisolain edellyttämällä tavalla yhdessä muiden paikallisten ja alueellisten nuorisolan toimijoiden kanssa. Kaikessa toiminnassa korostuu lasten ja nuorten osallisuus nuorisovaltuuston toimessa nuorten asioiden virallisena esiintuojana ja kommentoijana. Etsivä nuorisotyö tarjoaa nuorille apua löytää ne palvelut, joita nuori tarvitsee päästäkseen elämässään eteenpäin.

Liikuntapalvelut järjestää monipuolisia liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen. Toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa ovat mukana muut Puumalassa liikuntaa järjestävät paikalliset ja alueelliset tahot. Liikuntapalvelut tarjoaa myös taloudellista tukea puumalalaisille liikuntaa järjestäville yhdistyksille ja ryhmille.

Vapaa-aikasihteeri	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Nuorisovaltuuston kokoukset/kokoontumiset	7	6	7	7	7	7
Nuorten ja päättäjien yhteiset tilaisuudet	1	1	1	1	1	1
Nuorisotilann avoimien ovien toiminta 13-20 v. nuorille , tuntia	125	153	200	200	200	200
Nuorisotilan avointen ovien toiminta 9-12 v. nuorille, tuntia				200	200	200
Senioriliikunta, ryhmiä/tunteja	0	10/36	1/37	10 ryhmää 36 tuntia/ ryhmä	10 ryhmää 36 tuntia/ ryhmä	10 ryhmää 36 tuntia/ ryhmä
Kehitysvammaisten liikunta, ryhmiä/tunteja	1/8	2/36	1/40	2 ryhmää 36 tuntia/ ryhmä	2 ryhmää 36 tuntia/ ryhmä	2 ryhmää 36 tuntia/ ryhmä
Työikäisten liikunta, ryhmiä/tunteja	2/50	2/36	2/40	2 ryhmää 40 tuntia/ ryhmä	2 ryhmää 36 tuntia/ ryhmä	2 ryhmää 36 tuntia/ ryhmä
Kuntosalin kävijämäärä, käyntikertoja	10 035	12 410	9 000	12 000	12 000	12 000
Urheiluhallin käyttäjämaksujen osuus käyttömenoista	47,00	44	50	50	50	50
Lisäresurssien saaminen hanketoiminnan kautta, hankkeita	2	2	2	3	3	3
Lasten ja nuorten moniammatillisen työryhmän kokoontumiskerrat	4	5	5	5	5	5
TALOUS (ulk + sis)						
Toimintatulot	103 675	97 190	98 760	69 440	69 440	69 440
Toimintamenot	-345 342	-341 858	-401 935	-413 642	-413 642	-413 642
TOIMINTAKATE	-241 667	-244 668	-303 175	-344 202	-344 202	-344 202
<i>Toimintakate euroa/asukas</i>	-108	-111	-138	-156	-156	-156
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	89 755	78 993	79 380	54 140	54 140	54 140
Toimintamenot	-168 136	-158 218	-213 105	-220 230	-220 230	-220 230
TOIMINTAKATE	-78 381	-79 224	-133 725	-166 090	-166 090	-166 090

Aikuiskoulutuspalvelut

Palvelusuunnitelma: Puumalan kansalaisopisto järjestää alueen asukkaille vapaan sivistystyön koulutusta. Opiston laaja opetustarjonta tukee yksilöiden persoonallisuuden monipuolista kehittymistä. Opisto tarjoaa myös mahdollisuuksia musiikin perusopetukseen ja avoimeen yliopisto-opetukseen sekä järjestää tarvittaessa maksupalvelukoulutusta. Opiskelu viedään lähelle ihmistä turvaamalla opiskelumahdollisuudet myös haja-asutusalueella. Opiskelu tapahtuu elinikäisen oppimisen sekä kestävän kehityksen periaatteiden pohjalta.

Opisto toimii yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa.

Opiston rehtori	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Opiskelijoiden lukumäärä	2164	1980	1 850	1 800	1 800	1 800
Opetustuntien lukumäärä	3190	3005	3 200	3 200	3 200	3 200
Toimintakate €/opetus-tunti	71,70	71,60	75,63	83,09	83,09	83,09
Toimintakate €/opiskelija	105,69	108,66	130,82	147,72	147,72	147,72
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	41 699	43 907	36 420	39 620	39 620	39 620
Toimintamenot	-270 431	-259 061	-278 435	-307 348	-307 348	-307 348
TOIMINTAKATE	-228 732	-215 154	-242 015	-267 728	-267 728	-267 728
<i>Toimintakate euroa/asukas</i>	-102	-97	-110	-121	-121	-121
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	41 699	43 907	36 420	39 620	39 620	39 620
Toimintamenot	-242 107	-231 401	-263 475	-278 340	-278 340	-278 340
TOIMINTAKATE	-200 408	-187 494	-227 055	-238 720	-238 720	-238 720

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Palvelusuunnitelma: Kirjastolaitos edistää kuntalaisten ja kunnassa lomailevien mahdollisuuksia sivistykseen, kirjallisuuden ja taiteen harrastukseen, jatkuvaan tietojen, taitojen ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen sekä kansainvälistymiseen. Lisäksi kirjastolaitos edistää virtuaalisten ja vuorovaikutteisten verkkopalvelujen käyttöä ja niiden sivistyksellistä kehittymistä.

Kulttuuripalvelut edistävät ihmisten henkistä hyvinvointia. Kulttuuripalvelut järjestää tapahtumia, näyttelyitä ja retkiä sekä edistää paikallisten harrastajien toimintaa ja verkostoitumista. Lisäksi kulttuuripalvelut vastaa Liehtalanniemen museotilan ja Salpalinja-bunkkerin toiminnasta sekä koordinoi höyrylaiva s/s Wennon toimintaa yhteistyössä Puumalan veneseuran kanssa. Kulttuuripalvelut tukee saumattomasti kunnan matkailupalveluita ja osallistuu kuntamarkkinointiin.

Markkinointipäälikkö	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Kirjaston aukiolotuntien määrä	1 750	1 678	1 750	3 300	3 300	3 300
Lainojen määrä	18 520	17 898	18 000	18 000	18 000	18 000
Toimintakate €/laina	8,11	10,57	9,13	7,66	7,66	7,66
Kirjahankintojen määrä/1000 asukasta (OKM:n vähimmäistavoite: 350)	365	538	350	350	350	350
Järjestetyt kulttuuritapahtumat	37	35	20	20	20	20
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	13 500	19 309	13 410	15 370	15 370	15 370
Toimintamenot	-252 213	-208 506	-262 995	-244 110	-244 110	-244 110
TOIMINTAKATE	-238 713	-189 196	-249 585	-228 740	-228 740	-228 740
<i>Toimintakate euroa/asukas</i>	-107	-86	-113	-104	-104	-104
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	13 500	19 309	13 410	15 370	15 370	15 370
Toimintamenot	-242 623	-198 398	-253 695	-233 910	-233 910	-233 910
TOIMINTAKATE	-229 123	-179 088	-240 285	-218 540	-218 540	-218 540

TEKNISTEN PALVELUJEN TOIMIALA

Teknisten palvelujen toimiala yhteensä

Tekninen johtaja	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2019	TS 2020
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	3 784 526	3 363 496	3 269 015	3 421 520	3419020	3419020
Toimintamenot	-4 304 081	-4 176 374	-4 001 175	-4 100 734	-4104780	-4104780
TOIMINTAKATE	-519 555	-812 878	-732 160	-679 214	-685 760	-685 760
<i>Toimintakate</i>						
<i>euroa/asukas</i>	-232	-369	-333	-309	-312	-312
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	2 106 636	1 752 398	1 815 005	1 968 900	1966400	1966400
Toimintamenot	-3 661 045	-3 553 556	-3 527 535	-3 606 520	-3610540	-3610540
TOIMINTAKATE	-1 554 409	-1 801 158	-1 712 530	-1 637 620	-1 644 140	-1 644 140

Tekninen lautakunta

Palvelusuunnitelma: Kunnossapidon ja rakentamisen hallintotehtävät. Palvelutarjonnan pitäminen vähintäänkin nykytasolla kustannustehokkaasti ja asiakaspalvelun kannalta tarkoituksenmukaisilla toimitiloilla.

Tekninen johtaja	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Lautakunnan kokouksia	4	6	ei määritelty	5	5	5
Käsiteltyjä asioita	38	72	ei määritelty	60	60	60
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	11 056	8 194	12 200	12 100	12 100	12 100
Toimintamenot	-142 170	-151 131	-146 090	-139 586	-139 586	-139 586
TOIMINTAKATE	-131 114	-142 937	-133 890	-127 486	-127 486	-127 486
Toimintakate euroa/asukas	-59	-65	-61	-58	-58	-58
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	11 056	8 194	12 200	12 100	12 100	12100
Toimintamenot	-127 357	135 762	-130 415	-122 050	-122 050	-122050
TOIMINTAKATE	-116 301	-127 568	-118 215	-109 950	-109 950	-109 950

Yhdyskuntapalvelut

Palvelusuunnitelma: Luoda tarkoitukseen sopiva, turvallinen ja viihtyisä asuin- ja toimintaympäristö päämäärätietoisesti suunnitellen ja toimien. Palvelutason säilyttäminen hoito- ja kunnossapitotöissä vähintään nykytasolla kustannustehokkaasti ja asiakaslähtöisesti. Satamapalvelut kootaan kunnan verkkosivuille yhdeksi selkeäksi teemaksi.

Tekninen johtaja	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Valituksia katujen talvikunnossapidossa	alle 10	3	alle 10	alle 10	alle 10	alle 10
Valituksia katujen kesäkunnossapidossa	alle 10	4	alle 10	alle 10	alle 10	alle 10
Katujen kunnossapitohinta, €/km	4 735	4 862	5 153	5 167	5 170	5 170
Avustettavia yksityisteitä, km €/km hoitoluokittain: v. 2016-2018 hoitoluokkia 2 ja v. 2019 eteenpäin hoitoluokkia 3	295,1	293,8	300	300	300	300
Vierasvene- ja kotivenepaikat Venepaikkatulot/laituri	toteutunut 247	toteutunut 220	Kotivene-paikka kaikille 280	Kotivene-paikka kaikille 238	Kotivene-paikka kaikille 238	Kotivene-paikka kaikille 238
Retkisatamaverkosto Liikuntapaikkojen viikoittainen kunnon seuranta	ei tehty maastotöitä	ei tehty maastotöitä	ei tehty maastotöitä	nuotiopaikkojen kunnostus	nuotiopaikkojen kunnostus	nuotiopaikkojen kunnostus
Jätehuollon menot €	toteutunut 191588	toteutunut 196 622	toteutuu 213040	toteutuu 167 410	167 410	167 410
Jätehuollon tulot €	219083	200 144	193 000	209 000	209 000	209000
Kirjallisista jätemaksumuistutuksista tehdyt päätökset/kpl	6	4	10	alle 10	alle 10	alle 10
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	391 540	395 906	377 710	408 090	408 090	408 090
Toimintamenot	-824 789	-911 177	-941 865	-983 693	-983 730	-983 730
TOIMINTAKATE	-433 249	-515 271	-564 155	-575 603	-575 640	-575 640
Toimintakate euroa/asukas	-194	-234	-256	-262	-262	-262
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	318 721	319 124	297 900	325 200	325 200	325200
Toimintamenot	-745 737	-830 663	-858 680	-890 550	-890 570	-890570
TOIMINTAKATE	-427 016	-511 539	-560 780	-565 350	-565 370	-565 370

Pelastuspalvelut

Palvelusuunnitelma: Pelastustoimen palveluja tuottaa Mikkelin kaupungin ylläpitämä Etelä-Savon pelastuslaitos, joka huolehtii 14 kunnan pelastustoimen tehtävistä. Pelastustoimen perustehtävänä on onnettomuusriskien hallinta pitäen sisällään onnettomuuksien todennäköisyyden vähentämisen sekä tapahtuneiden onnettomuuksien rajoittamiseen liittyvät tehtävät.

Tekninen johtaja	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	56 702	57 505	56 600	57 700	57 700	57 700
Toimintamenot	-254 556	-280 014	-259 695	-260 200	-260 200	-260 200
TOIMINTAKATE	-197 854	-222 510	-203 095	-202 500	-202 500	-202 500
Toimintakate euroa/asukas	-88	-101	-92	-92	-92	-92
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	56 702	57 505	56 600	57 700	57 700	57 700
Toimintamenot	-253 356	-278 814	-258 495	-258 900	-258 900	-258 900
TOIMINTAKATE	-196 654	-221 309	-201 895	-201 200	-201 200	-201 200

Kiinteistöpalvelut

Palvelusuunnitelma: Kiinteistöpalvelujen tehtävänä on ylläpitää yritystoiminnan (matkailu, teollisuus, liiketoiminta) käytössä olevia rakennuksia sekä kunnan omassa käytössä olevia rakennuksia ja tiloja (esim. kunnantalo, koulut, palveluasunnot). Tehtävänä on myös ylläpitää, vuokrata käypään vuokra-arvoon sekä myydä aktiivisesti vuokrattavana olevia kiinteistöjä että omassa käytössä tarpeettomaksi tulevia rakennuksia.

Kunnalla on turvalliset ja terveet kiinteistöt ja niiden sisäilmaa seurataan toimintaohjelmamme mukaisesti. Vuokra-asuntojen remonttien yhteydessä otetaan huomioon esteettömyysnäkökulma.

Tekninen johtaja	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Kiinteistöjen toimintahäiriöihin reagoiminen	Käyty samana päivänä	Käyty samana päivänä	Käydään samana päivänä	Käydään samana päivänä	Käydään samana päivänä	Käydään samana päivänä
Lämmönvaihtimien kuntotarkastukset				5 suurinta		
Kiinteistöjen automaatiojärjestelmien päivittäminen			Mäntykoti			
Kiinteistöjen menot/m ² /kk	4,43	3,64	4,40	3,28		
Kiinteistöjen tulot/m ² /kk	4,21	1,82	4,20	1,86		
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	1 365 737	1 350 460	1 321 990	1 369 760	1 369 760	1 369 760
Toimintamenot	-1 403 087	-1 211 334	-1 103 510	-1 166 260	-1 166 260	-1 166 260
TOIMINTAKATE	-37 350	139 126	218 480	203 500	203 500	203 500
Toimintakate euroa/asukas	-17	63	99	93	93	93
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	363 552	358 790	336 250	367 350	367 350	367 350
Toimintamenot	-924 402	-791 125	-817 520	-876 420	-876 420	-876 420
TOIMINTAKATE	-560 850	-432 335	-481 270	-509 070	-509 070	-509 070

Ympäristövalvonta

Palvelusuunnitelma: Kunnassa tapahtuvan rakentamisen valvonta ja ohjaus sekä ympäristöasiat. Rakennusvalvontamaksuilla katetaan aiheutuvista menoista noin 60-80 %. Rakennusvalvonnassa on rakennustarkastajan lisäksi maankäyttötekniikon työpanoksesta 20 % sekä ympäristösihteerin työpanoksesta 20 % lähinnä rakennusten paikan ja korkeusaseman merkintätehtävissä. Olennaista on, että kunnan myöntämät poikkeamisluvat saavat lainvoiman ilman valitusmenettelyä. Asiointiajat mitoitetaan asiakkaiden tarpeiden pohjalta. Joustavoitetaan käyttötarkoituksen muutoksia ja niihin liittyviä vaatimuksia.

Rakennustarkastaja	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Rakennus- ja toimenpideluvat	277	220	260	260	260	260
Käsittelyaika kk	1	alle 1	alle 1	alle 1	alle 1	alle 1
Menot €/lupa	574	697	575	556	560	560
Tulot €/lupa	402	411	346	358	360	360
Khall. myöntämät poik.luvat	7	4	10	10	10	10
Tek.ltk:n myöntämät poikk.luvat		7	5	5	5	5
Tekn.joht. myöntämät poikkeamisluvat		1	5	3	3	3
Ympäristöluvut	0	0	1	0	0	0
Maa-ainesluvut	1	5	1	3	3	3
Käsittelyaika maa-aines- ja ymp.luvat kk	alle 2	alle 3	alle 3	alle 3	alle 3	alle 3
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	117 509	90 372	95 000	100 500	98 000	98000
Toimintamenot	-185 476	-170 671	-192 390	-185 016	-189 010	-189 010
TOIMINTAKATE	-67 967	-80 299	-97 390	-84 516	-91 010	-91 010
Toimintakate euroa/asukas	-30	-36	-44	-38	-41	-41
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	117 509	90 372	95 000	100 500	98 000	98000
Toimintamenot	-168 962	-153 443	-175 560	-166 160	-170 160	-170160
TOIMINTAKATE	-51 453	-63 071	-80 560	-65 660	-72 160	-72 160

Kaavoitus- ja tonttipalvelut

Palvelusuunnitelma: Kaavoituksen päämääränä on viihtyisä ympäristö kestävän kehityksen periaatteet huomioivalla maankäytön suunnittelulla. Kaavoitukseen sisältyy mittaustoimi ja tonttien myynti, kunnan maa- ja metsätilojen ylläpito. Puumalan kunnan metsäsuunnitelma on valmistunut vuosille 2018-2027. Kaikkiaan kunnan omistama maa-alue on 905,5 hehtaaria, josta metsätalouden maita on 891,6 hehtaaria.

Tonttimarkkinointia terävöitetään tonttihuutokauppaa hyödyntäen. Päätetään kunnan metsäomaisuuden liittämistä FSC-sertifioinnin piiriin.

Tekninen johtaja	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Rantayleiskaavojen päivitt.kust.						
Maanomistajilta €	66 450	9 900	10 000	35 000	10 000	10 000
Kaavoituksen konsulttipalveluostot €	28 377	26 269	25 000	26 000	25 000	25 000
Lietvesi-Suur-Saimaan osayleiskaavan päivitys	toteutunut					
Haapaselän osayleiskaavan päivitys	ei toteutunut	toteutunut				
Puumalan itäosien osayleiskaavan päivitys	ei toteutunut	luonnos nähtävillä	hyväksytty			
Pistohiekan asemakaava	ei toteutunut	toteutunut				
Taajamayleiskaava	toteutunut					
Taajama-asemakaavamuutokset/ osittaisia	toteutunut	toteutunut osittain	valmistelu	valmisteilla	valmistelu	valmistelu
Kuoreksenniemi-Sahanlahti		valmistelu	valmistelu	valmistelu	valmistelu	valmistelu
Hurissalon yleiskaava		valmistelu	valmistelu	hyväksytty		
Ryhälän yleiskaava		valmistelu	valmistelu	hyväksytty		
Hoitokulut € / ha						
(metsämaata 818 ha)	22,42	16,5	30,00	21,15	25,00	25,00
Tuotto € / ha	278,75	0,15	90,00	122,25	120,00	120,00
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	297 352	14 419	80 000	180 000	180 000	180 000
Toimintamenot	-153 774	-77 184	-109 765	-91 481	-91 481	-91 481
TOIMINTAKATE	143 578	-62 765	-29 765	88 519	88 519	88 519
Toimintakate euroa/asukas	64	-29	-14	40	40	40
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	297 352	14 419	80 000	180 000	180 000	180 000
Toimintamenot	-150 929	74 134	-106 510	-87 740	-87 740	-87 740
TOIMINTAKATE	146 423	-59 715	-26 510	92 260	92 260	92 260

Asumispalvelut

Palvelusuunnitelma: Turvataan Puumalaan muuttaville ja puumalalaisille vuokra-asunnon tarvitseville viihtyisä ja turvallinen asumisvaihtoehto omistusasumiselle. Kunnan asukasluvuun nähden suurta vuokra-asuntokantaa pienennetään myymällä vuokralaisilta vapautuvia osakehuoneistoja. Kehitetään edelleen kausityöntekijöiden asumispalveluja mm. tarjoamalla edullista kesäaikaista asumista.

Asuntosihteerit	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Asuntojen käyttöaste %	87	86	94	97	97	97
Asukaskysely	ei laadittu	laadittu				
Riittävä määrä vuokra-asuntoja	ei asunnotto-mia	ei asunnotto-mia	ei asunnotto-mia	ei asunnotto-mia	ei asunnotto-mia	ei asunnotto-mia
Seniorikotien korjaus mahd. esteettömäksi 1 asunto/v.		tehty	tehty	tehdään	tehdään	tehdään
Vuokratulot kattavat asuntojen hoitomenot	positiivinen	positiivinen	positiivinen	positiivinen	positiivinen	positiivinen
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	338 159	308 492	281 200	305 370	305 370	305370
Toimintamenot	-272 834	-305 602	-234 315	-247 021	-247 020	-247020
TOIMINTAKATE	65 325	2 890	46 885	58 349	58 350	58 350
Toimintakate euroa/asukas	29	1	21	27	27	27
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	320 336	295 492	281 200	292 370	292 370	292 370
Toimintamenot	-235 922	-247 651	-196 260	-207 620	-207 620	-207 620
TOIMINTAKATE	84 414	47 841	84 940	84 750	84 750	84 750

Ruokahuolto- ja puhtaanapitopalvelut

Palvelusuunnitelma: Ruokapalvelut tuottaa eri ikäisille, ruokapalveluja tarvitseville kuntalaisille joustavasti taloudellisesti ja hygieenisesti laadukkaita ruokapalveluja "vaarista vauvaan" -periaatteella. Lisäksi asiakkaiden tarvitsemat erikoisruokavaliot toteutetaan terveydenhoitajan tai lääkärintodistuksen perusteella. Ateriapalveluissa myös yksilölliset erikoistoiveet toteutetaan. Puhtaanapitopalvelut tuottaa eri ikäisille siivouspalveluja tarvitseville kuntalaisille laadukasta puhtaanapitoa, ylläpitosiivouksia ja peruspesuja kunnan hallinnoimissa kiinteistöissä. Tavoitteena viihtyisät ja turvalliset toimitilat käyttäjille.

Ruokapalvelupäälikkö	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Asiakastytyväisyysskysely n tulokset	toteutui	ei toteutunut				
Suoritteiden á-hinnan seuranta €	4,9	4,87	alle 5,10	alle 4,90		
Ateriapalveluasiakkaille lämmin lounasateria myös viikonloppuisin Siivouskaluston ajan tasalla pysyminen.	Toteutui	Toteutui	Toteutuu	Toteutuu		
Uusien laitteiden hankkiminen vähintään yksi laite vuodessa.		Toteutui	Yhden laitteen hankinta	Yhden laitteen hankinta		
TALOUS (sis/ulk)						
Toimintatulot	1 206 471	1 209 470	1 044 315	988 000	988 000	988 000
Toimintamenot	-1 067 395	-1 002 634	-1 013 545	-1 027 477	-1 027 490	-1 027 490
TOIMINTAKATE	139 076	206 835	30 770	-39 477	-39 490	-39 490
Toimintakate euroa/asukas	62	94	14	-18	-18	-18
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	621 408	610 205	655 855	633 680	633 680	633 680
Toimintamenot	-1 054 381	-975 326	-984 095	-997 080	-997 080	-997 080
TOIMINTAKATE	-432 973	-365 121	-328 240	-363 400	-363 400	-363 400

INVESTOINNIT

Investoinnit yhteensä

9	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatulot	162 312	0	45 000	50 000	0
Toimintamenot	-1 009 508	-825 000	-930 000	-790 000	-640 000
<i>Toimintakate</i>	-847 196	-825 000	-885 000	-740 000	-640 000

Kunnanhallitus yhteensä

950	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatulot	60 969	0	25 000	0	0
Toimintamenot	-34 282	-175 000	-350 000	-170 000	-170 000
<i>Toimintakate</i>	26 687	-175 000	-325 000	-170 000	-170 000

Pro Economica

9515	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatulot	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-14 758		0	0	0
<i>Toimintakate</i>	-14 758	0	0	0	0

Yritystilojen saneeraus ja rakentaminen

9528	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatulot		0	0	0	0
Toimintamenot	-5 791	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000
<i>Toimintakate</i>	-5 791	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000

Laajakaistahanke

9544	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatulot					
Toimintamenot		-20 000	-20 000	-20 000	-20 000
<i>Toimintakate</i>		-20 000	-20 000	-20 000	-20 000

Maa-alueiden osto/myynti

9555	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatulot	1 275				
Toimintamenot		-100 000	-250 000	-100 000	-100 000
<i>Toimintakate</i>	1 275	-100 000	-250 000	-100 000	-100 000

Rak.kiint. Osto/myynti

9556	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatulot	59 694				
Toimintamenot					
<i>Toimintakate</i>	59 694	0	0	0	0

Geopark

9557	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatulot					
Toimintamenot			-10 000	-10 000	-10 000
<i>Toimintakate</i>	0	0	-10 000	-10 000	-10 000

Reitistöjen kehittäminen

9558	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatulot			25 000		
Toimintamenot			-50 000	-20 000	-20 000
<i>Toimintakate</i>	0	0	-25 000	-20 000	-20 000

Wennon kunnostus

9572	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatulot				0	0
Toimintamenot	-13 733	-20 000			
<i>Toimintakate</i>	-13 733	-20 000	0	0	0

Norppa II

9573	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatulot				0	0
Toimintamenot		-15 000			
<i>Toimintakate</i>	0	-15 000	0	0	0

Teknisten palvelujen toimiala

Teknisten palvelujen toimiala yhteensä

980	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatulot	101 343	0	20 000	50 000	0
Toimintamenot	-975 226	-650 000	-580 000	-620 000	-470 000
<i>Toimintakate</i>	-873 883	-650 000	-560 000	-570 000	-470 000

Jätehuolto

9810	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatulot				0	0
Toimintamenot	-4 619		-200 000		
<i>Toimintakate</i>	-4 619	0	-200 000	0	0

2019: Jäteaseman toteutus

Jääkiekkokaukalo/Tenniskenttä

9815	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatulot			20 000	0	0
Toimintamenot		-20 000	-70 000		
<i>Toimintakate</i>	0	-20 000	-50 000	0	0

2019: Kenttäalueen hiekkatekonurmipintojen uusiminen

Seniorikodit

9820	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatulot				0	0
Toimintamenot	-19 138	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000
<i>Toimintakate</i>	-19 138	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000

2019: Seniorikotien kunnostusta K-talossa

Paloasema

9821	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatulot		0	0	0	0
Toimintamenot	-11 314	-150 000			
<i>Toimintakate</i>	-11 314	-150 000	0	0	0

Palvelukeskus

9823	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatulot	53 343	0	0	0	0
Toimintamenot	-12 414	-10 000	-15 000	-300 000	-300 000
<i>Toimintakate</i>	40 929	-10 000	-15 000	-300 000	-300 000

2019: Koivurannan lattian ja seinien korjaus, sekä ovien koodilukitus

2020: Palvelukeskuksen peruskorjaus

2021: Palvelukeskuksen peruskorjaus

Hammashoitola

9824	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatulot	0	0	0	0	0
Toimintamenot			-15 000	0	0
<i>Toimintakate</i>	0	0	-15 000	0	0

2019: keittiökalusteiden uusiminen, odotusaulan maalaus ja kunnostus, pihalaatoituksen uusiminen

Sininen koulu/Päiväkoti

9826	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatulot	0	0	0	0	0
Toimintamenot		-20 000		0	0
<i>Toimintakate</i>	0	-20 000		0	0

Puumalan koulu

9827	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatulot		0	0	0	0
Toimintamenot	-22 496	-70 000	-10 000	0	0
<i>Toimintakate</i>	-22 496	-70 000	-10 000	0	0

2019: Pyöräkatoksen laajennus

Urheiluhalli

9829	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatulot		0	0	0	0
Toimintamenot	-29 652	-100 000		0	0
<i>Toimintakate</i>	-29 652	-100 000	0	0	0

Kadut, kirkonkylä

9831	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatulot	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-628 714	-100 000	-100 000		-100 000
<i>Toimintakate</i>	-628 714	-100 000	-100 000	0	-100 000

2019: Peippotie, Sarkatie ja Lehtokujan asfaltointi

Kadut, Kotiniemi

9832	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatulot		0	0	0	0
Toimintamenot	-32 426			-100 000	
<i>Toimintakate</i>	-32 426	0	0	-100 000	0

2020: Kotiniementien peruskorjaus

Teiden rakentaminen

9833	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatulot		0	0	0	0
Toimintamenot			-20 000	0	0
<i>Toimintakate</i>	0	0	-20 000	0	0

2019 Pirttimäen metsätie

Yleiset alueet

9834	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatulot	0	0	0	0	0
Toimintamenot		-20 000	-20 000		
<i>Toimintakate</i>	0	-20 000	-20 000	0	0

2019: Pistohiekan ehostus, mm. kaislojen niitto ja infotaulu

Kk satama-alue

9836	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatulot	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-78 342	-80 000	-50 000	-50 000	-50 000
<i>Toimintakate</i>	-78 342	-80 000	-50 000	-50 000	-50 000

2019: Sataman valaistus ja Veeran piha

Lähiliikuntapaikat

9837	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatulot	48 000				0
Toimintamenot	-109 276				
<i>Toimintakate</i>	-61 276	0	0	0	0

Tori

9836	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatulot	0	0	0	0	0
Toimintamenot		-40 000			
<i>Toimintakate</i>	0	-40 000	0	0	0

Urheilukenttä

9839	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatulot	0	0	0	50 000	0
Toimintamenot				-150 000	
<i>Toimintakate</i>	0	0	0	-100 000	0

2020: Urheilukentän remontti.

Koneet ja kalusteet

9843	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatulot	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-26 835		-60 000		
<i>Toimintakate</i>	-26 835	0	-60 000	0	0

2019: Kunnantalon lukitusjärjestelmän uusiminen, uusi varikon pakettiauto

Ruokapalvelu/Keittiön irtamisto

9845	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatulot	0	0	0	0	0
Toimintamenot		-20 000			
<i>Toimintakate</i>	0	-20 000		0	0

POISTOSUUNNITELMA

Ryhmän nimi	Poistomenetelmä	Poistoperuste v/%
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet		
Atk-ohjelmat	Tasapoisto	5 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto	20 vuotta
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet		
Asuntotontti	Ei tehdä poistoja	0
Liike- ja teollisuustontit	Ei tehdä poistoja	0
Ulkoilu- ja puistoalueet	Ei tehdä poistoja	0
Metsät	Ei tehdä poistoja	0
Maa-alueet	Ei tehdä poistoja	0
Vesialueet	Ei tehdä poistoja	0
Rakennukset		
Puiset asuinrakennukset	Tasapoisto	30 vuotta
Kiviset asuinrakennukset	Tasapoisto	40 vuotta
Rivitalot	Tasapoisto	40 vuotta
Talous- ja ulkorakennukset	Tasapoisto	30-40 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	Tasapoisto	20 vuotta
Hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto	30-50 vuotta
Liikerakennukset	Tasapoisto	30-40 vuotta
Teollisuus- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto	20 vuotta
Museorakennukset	Ei tehdä poistoja	0
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut ja puistot	Tasapoisto	15-20 vuotta
Tiet	Tasapoisto	40 vuotta
Torit	Tasapoisto	40 vuotta

Satamat, laiturit ja uimalat, sillat	Tasapoisto	10-30 vuotta
Satama	Tasapoisto	30 vuotta
Silta	Tasapoisto	40 vuotta
Uimala	Tasapoisto	20 vuotta
Urheilu- ja ulkoilurakenteet	Tasapoisto	20 vuotta
Muut maa- ja vesirakenteet	Tasapoisto	15-30 vuotta
Puhelinverkko ja keskukset	Tasapoisto	15 vuotta
Sähköjohdot ja kiinteät sähkölaitteet	Tasapoisto	15 vuotta
Muut putki- ja kaapeliverkot	Tasapoisto	15 vuotta
Muut kiinteät koneet ja laitteet	Tasapoisto	10 vuotta
Kaukolämpöverkko	Tasapoisto	15 vuotta
Ulkovalaistuslaitteet	Tasapoisto	20 vuotta
Vedenjakeluverkosto	Tasapoisto	15 vuotta
Viemäriverkosto	Tasapoisto	15 vuotta
Yleiset alueet, sadevesiviemärinti	Tasapoisto	20 vuotta

Koneet ja kalustot

Raskaat koneet ja kalusto	Tasapoisto	15 vuotta
Rautaiset alukset ja veneet	Tasapoisto	15-20 vuotta
Puiset alukset, muut uivat työkoneet	Tasapoisto	10 vuotta
Erikoisajoneuvot	Tasapoisto	15 vuotta
Paketti- ja kuorma-autot	Tasapoisto	10 vuotta
Muut ajoneuvot	Tasapoisto	10 vuotta
Kevyet koneet ja laitteet	Tasapoisto	5-8 vuotta
Atk-laitteet	Jäännösarvopoisto	30 %
Muut laitteet ja kalusteet	Tasapoisto	3-15 vuotta
Muut konttorilaitteet	Tasapoisto	3 vuotta
Muu irtain omaisuus	Tasapoisto	15 vuotta